

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансового аналізу та аудиту

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Організація та методика аналізу та аудиту ризиків
діяльності публічного товариства»**

Студента І І курсу, 4 м групи

Спеціальності «Облік і
оподаткування»

Спеціалізації «Фінансовий
аналіз та аудит»

Науковий керівник,
канд. екон. наук, доцент

Гарант освітньої програми
д-р. екон. наук, доцент

Рябець Валерії

Віталіївни

Комірна Ольга

Володимирівна

Назарова Каріна

Олександрівна

Київ 2019

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем
Кафедра фінансового аналізу та аудиту

Освітній ступінь «магістр»,
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
спеціалізація «Фінансовий аналіз та аудит»

Затверджую

Зав. кафедри, д.е.н., доц.,

Назарова К.О.

“ ”

20 р.

**Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу студентки**

Рябець Валерії Віталіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи «Організація та методика аналізу та аудиту ризиків діяльності публічного товариства»

Затверджена наказом ректора від «19» жовтня 2018 р. №3841

2. Строк здачі студентом закінченої роботи 01 листопада 2019 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи:

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічного товариства.

Об'єктом дослідження є процеси, що відбуваються в діяльності публічних товариств та призводять до виникнення ризиків підприємницької діяльності.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні та практичні аспекти аналізу та аудиту ризиків діяльності публічних товариств.

4. Консультант по роботі із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано
1-3			

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОГО ТОВАРИСТВА

- 1.1. Економічна сутність та класифікація ризиків підприємницької діяльності публічних товариств
- 1.2. Концептуальні засади аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічних товариств

Висновки за розділом 1

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗ ТА АУДИТ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

- 2.1 Організація та планування аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»
- 2.2. Методика аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»
- 2.3. Аналітичні процедури аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Висновки за розділом 2

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

- 3.1. Удосконалення організації аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»
- 3.2. Удосконалення методики аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Висновки за розділом 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи (проекту)	
		За планом	Фактично
1	Наукова стаття	01.06.2019 р.	27.05.2019
2	1 розділ	02.09.2019 р.	30.08.2019
3	2 розділ	03.10.2019 р.	01.10.2019
4	3 розділ	20.10.2019 р.	15.10.2019
5	Подання завершеної роботи на кафедру	01.11.2019 р.	01.11.2019 р.

7. Дата видачі завдання «___» _____ 201__ р.

8. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

Кандидат економічних наук, доцент Комірна О.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Гарант освітньої програми

д.е.н., доц. Назарова К.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Завдання прийняв до виконання студент

Рябець В.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист

(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студентки

Рябець В.В.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми

д.е.н., доц. Назаров К.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри

д.е.н., доц. Назарова К.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

« _____ » 201 _____ р.

ЗМІСТ

	стор
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОГО ТОВАРИСТВА	10
1.1 Економічна сутність та класифікація ризиків підприємницької діяльності публічних товариств.....	10
1.2 Концептуальні засади аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічних товариств.....	14
Висновки за розділом 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2».....	21
2.1 Організація та планування аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»	21
2.2. Методика аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»	26
2.3. Аналітичні процедури аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»	30
Висновки за розділом 2.....	37
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2».....	39
3.1. Удосконалення організації аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2».....	39
3.2. Удосконалення методики аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»	45
Висновки за розділом 3.....	48
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в тому, що в сучасних конкурентних умовах публічні товариства, наражаються на ризики підприємницької діяльності. Оцінити ризики, здійснити аналіз втрат, які підприємства можуть отримати у випадку настання ризикових подій, а також пошук шляхів управління ризиками підприємницької діяльності є однією із основних задач системи управління діяльності публічних товариств.

На сьогоднішній день, в бізнес-середовищі, з'являються компанії, які пропонують послуги з управління ризиками підприємницької діяльності, а також організації які надають консультаційні послуги щодо оцінки підприємницьких ризиків та методів їх управління.

Разом з тим, статистика діяльності публічних товариств [60] свідчить про збільшення підприємств-банкрутів, як результат зниження обсягів їх діяльності. Все це говорить про неможливість здійснення даними підприємствами якісного та дієвого аналізу, що призводить до погіршення їх фінансового стану.

Проведені дослідження дозволили встановити, що на сьогоднішній день не має єдиного універсального підходу до оцінки підприємницького ризику, який би міг задовольнити вимоги будь-якого підприємства. Тому, вивчення організаційно-методичних засада аналізу ризиків підприємницької діяльності є актуальним та вимагає нових досліджень.

Питанням сутності та оцінки ризиків підприємницької діяльності присвячували свої праці такі науковці як: Астахова І.Е, Бордунова І.В.,

Свідерська А.О., Немченко В.В., Нескордєєв С.М., Письменна Т.В., Яришко О.І., Ігнатенко А.В., та інші.

Проте, організаційно-методичні засади аудиту та аналізу ризиків підприємницької діяльності публічних акціонерних товариств потребують досліджень нових підходів.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічного товариства.

Об'єктом дослідження є процеси, що відбуваються в діяльності публічних товариств та призводять до виникнення ризиків підприємницької діяльності.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні та практичні аспекти аналізу та аудиту ризиків діяльності публічних товариств.

Досягти поставленої визначило вирішення наступних **завдань**:

- розкрити економічну сутність та класифікацію ризиків підприємницької діяльності публічних акціонерних товариств;
- навести концептуальні засади аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічних акціонерних товариств;
- сформувати модель аналізу ризиків підприємницької діяльності публічних товариств;
- розкрити організацію та планування аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності акціонерних товариств;
- навести методику аудиту ризиків підприємницької діяльності публічних акціонерних товариств;
- навести пропозиції з удосконалення аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічних акціонерних товариств.

Методи дослідження. При дослідженні теоретичних аспектів аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічних акціонерних товариств для визначення загальних напрямів розвитку та виявлення факторів, що впливають на аналіз та аудит використовувались методи індукції та дедукції;

для визначення й уточнення економічної сутності ризиків та їх класифікації – метод порівняння.

За допомогою абстрактно-логічного методу визначено оптимальний порядок застосування методів аналізу ризиків підприємницької діяльності акціонерних товариств. Для удосконалення класифікації ризиків, використано метод причинно-наслідкового зв'язку; для аналізу стану внутрішнього контролю ризиків суб'єкта господарювання – методи статистичного зведення.

Дослідження проводилось на базі ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2». Аналізувалась його документальна база та особливості застосування методики аудиту та аналізу ризиків підприємницької діяльності. Для написання випускної кваліфікаційної роботи використовувались дані фінансової, статистичної та управлінської звітності публічного товариства за 2014-2018 роки.

Інформаційною базою дослідження є фактичні показники фінансово-господарської діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат № 2».

Також, для написання випускної кваліфікаційної роботи використовувались первинні документи, облікові реєстри і форми звітності досліджуваної установи. Інформаційним забезпеченням випускної кваліфікаційної роботи є нормативно-правові акти, що регулюють економічну діяльність установи, загальноекономічна і спеціальна література з питань аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності, матеріали конференцій, дані бухгалтерського обліку і звітності досліджуваної установи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

- запропонована методика аудиту ризиків підприємницької діяльності публічного товариства;
- удосконалено процес застосування аналітичних процедур під час аудиту ризиків підприємницької діяльності публічних товариств;
- запропоновані до впровадження робочі документи аудитора, щодо перевірки ризиків підприємницької діяльності публічних товариств;

- розроблені заходи з управління ризиків підприємницької діяльності публічних товариств.

Практичне значення одержаних результатів випускної кваліфікаційної роботи полягає в тому, що розроблені в ній рекомендації та пропозиції спрямовані на вдосконалення методики аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності акціонерних товариств можуть бути впроваджені в господарську діяльність ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат № 2». Їх застосування посилить контрольну-аналітичну функції управління ризиками підприємницької діяльності акціонерних товариств, підвищить ефективність аналітичної роботи та якість виконання зовнішніх та внутрішніх контрольних-аналітичних процедур.

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, які викладені в роботі та виносяться на захист, здобуто автором особисто.

Публікації результатів магістерського дослідження. Результати випускної кваліфікаційної роботи були опубліковані у збірнику наукових статей студентів КНТЕУ на тему: «Організація і методика аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічного товариства».

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який нараховує 66 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 51 сторінка друкованого тексту та містить 10 рисунків, 13 таблиць, 13 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОГО ТОВАРИСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація ризиків підприємницької діяльності публічних товариств

Формування в Україні ринкової системи господарювання підвищує зацікавленість науковців і практиків до дослідження економічної сутності ризиків підприємницької діяльності. Не існує однозначного тлумачення поняття «ризик», яке б відповідало його сутності з точки зору теорії та практики діяльності публічних акціонерних товариств.

Складність визначення ризиків підприємств як об'єкта теоретичного пізнання передбачає значну кількість підходів до виявлення якісної сутності і функціональних властивостей даної економічної категорії [60]. У процесі господарської діяльності публічні акціонерні товариства підпадають під вплив галузевих, правових та інших внутрішніх і зовнішніх факторів. У зв'язку з цим виникають різноманітні ризики, які здатні істотно впливати на фінансовий стан і фінансові результати діяльності акціонерних товариств.

Підприємницька діяльність здійснюється в умовах невизначеності, що обумовлено недостатньою кількістю інформації. Саме невизначеність у подальшому перетворюється на ризик ведення підприємництва, що виражається у ймовірності невдалих наслідків при існуючій можливості отримання додаткової вигоди [13].

Ризик - це складне явище, характеристиками якого є: відсутність впевненості в досягненні поставленої мети, ймовірність негативних результатів діяльності, яке має безліч відмінних одне від одного, а іноді й протилежних складових [3].

З розвитком і ускладненням соціальних та економічних процесів з'являється дедалі більше нових видів і типів ризиків. Постала проблема у їх класифікації. До теперішнього часу ще не розроблено загальноприйнятої та виваженої класифікації ризиків, тому що вона представляє собою досить складну систему, яка постійно змінюється та удосконалюється.

Ризик підприємницької діяльності багато в чому визначається залежністю від зовнішніх (політичних, природно-кліматичних, соціально-економічних) та внутрішніх факторів (спеціалізація, матеріально-технічна база, кадрова політика, маркетинг, фінанси, менеджмент).

До основних видів підприємницьких ризиків відносяться: виробничі (невчасність графіка поставки продуктів, умови транспортування, нещасні випадки на виробництві, пошкодження майна, кваліфікація кадрів, сезонність, збій графіка роботи), інвестиційні (на стадіях підготовки проекту та його реалізації), фінансові (ризик підвищення орендних ставок, зростання цін на сировину, активізація конкурентів, загроза банкрутства) [18].

Як зазначалось, публічні акціонерні товариства наражаються на значні ризики підприємницької діяльності, які впливають на результати їхньої діяльності та фінансовий стан. Дослідження дозволили схематично зобразити ризики, які характерні публічним акціонерним товариствам (рис. 1.1).

Наявність даних ризиків негативно впливає на діяльність публічних акціонерних товариств, зменшуючи їх прибутковість, або взагалі призводячи до збитковості (Додаток А).

Необхідно відзначити, що наявність ризиків підприємницької діяльності можуть впливати на більшість основних показників діяльності публічних товариств, зменшуючи прибутковість та рентабельність діяльності. Так, одним

із видів ризиків підприємницької діяльності є ризик корпоративних відносин який проявляється конфліктом інтересів в системі корпоративного управління.

Ризик зниження фінансової стабільності публічного товариства виникає через неоптимальну структуру капіталу [3]. Якщо товариство фінансується в основному за рахунок позикових джерел, використання значної частки позикового капіталу може вплинути на фінансову стійкість товариства, відсутності коштів для сплати відсотків, і т.д.

Рис. 1.1 Ризики підприємницької діяльності публічних акціонерних товариств*

*розроблено автором

Публічні акціонерні товариства які здійснюють інвестиційну діяльність наражаються на інвестиційний ризик який полягає в можливості виникнення фінансових втрат.

Градація ризиків за будь якої класифікації різноманітна. Окремі види ризиків можуть перетинатися, доповнювати, бути складовими одне одного

Невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства є бізнес – ризик. МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання та його середовища» дає таке визначення: бізнес-ризик – ризик, що є наслідком значущих умов, подій, обставин, діяльності або бездіяльності, які можуть негативно впливати на здатність суб'єкта господарювання досягти своїх цілей та реалізувати стратегії, або від встановлення невідповідних цілей і стратегій.

Проте ризик не можна розглядати тільки як несприятливе явище. Його подвійна сутність виявляється насамперед у його функціях, які він виконує в житті індивідуума й у підприємницькій діяльності.

Інноваційна функція ризику – полягає у пошуку нетрадиційних шляхів вирішення економічних проблем. Регулююча (стимулююча) функція ризику – виявляється у конструктивній і деструктивній формах. Здатність ризикувати або ж приймання необґрунтованих, не виважених рішень (сподівання на 70 % успіху і 30% невдачі)

Аналітична функція – аналіз усіх можливих альтернатив, варіантів рішень і вибір з них найбільш рентабельних та найменш ризикових рішень.

У підприємницькій діяльності ризик прямо пов'язаний з можливістю одержання прибутку. Великі підприємства менш чутливі до ризику, а малі більш гнучкі й мобільні при зміні ринкових ситуацій.

Самого розуміння сутності при дослідженні ризику буде не достатнім для ведення економічно збалансованої діяльності акціонерного товариства. Необхідно взяти до уваги такий фактор як ідентифікація ризику, який включає в себе наступні етапи:

- визначення джерела ризику,
- визначення ефекту впливу ризику,
- визначення зони ураження.

Ця процедура проводиться для кожного об'єкта акціонерного товариства. На етапі визначення джерела ризику необхідно з'ясувати можливість існування загрози та ступень ризику. На практиці поділяють ступені ризику (див табл. 1.1.)

Таблиця 1.1

Ступінь допустимості ризику публічних акціонерних товариств [3]

Ступінь ризику	Характеристика	Допустима норма
Мінімальний	Рівень можливих втрат розрахункового прибутку	0 – 25%
Підвищений	Не перевищує можливі втрати розрахункового прибутку	25-50%

Продовж. табл. 1.1

Критичний	Характеризується можливими втратами розрахункового прибутку	50-75%
Неприпустимий	Можливі втрати близькі до розміру власних коштів, що загрожує банкрутством	75-100%

Кожному ризику відповідає свій прийом керування ризиком. У залежності від можливого результату (ризикованої події) ризику можна розділити на дві великі групи: чисті та спекулятивні.

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, більшість ризиків господарської діяльності публічного акціонерного товариства з великою ймовірністю мають фінансові наслідки і, отже, мають вплив на складену організацією бухгалтерську звітність. Для розпізнання можливого настання ризику, знаходження шляхів вирішення, мінімізації наслідків, потрібно вчасно розпізнавати їх і навчитися скеровувати їх у необхідне русло здійснюючи аналіз та аудит ризиків. Оцінка ризику необхідна для того, щоб прийняти ефективні рішення в діяльності підприємств. Для оцінки ризиків застосовується якісний та кількісний аналіз. Якісний аналіз дає змогу виявити чинники та зони ризику, а кількісний аналіз ризиків є менш суб'єктивним та може чітко визначити ступінь дії окремих видів ризику.

1.2. Концептуальні засади аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічних товариств

Питання аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності з кожним роком набуває дедалі більшої актуальності, перед усім для тих хто планує інвестувати кошти. З року в рік економіка України приваблює все більше інвесторів, зацікавлених у відносно новому і поки що недостатньо висококонкурованому ринку.

Такими інвесторами можуть бути як зовнішні так і внутрішні компанії. Саме вони найбільше потребують повної, достовірної, неупередженої та своєчасної інформації, отримуваної від незалежних аналітиків - аудиторів.

Для аудиторів вкрай важливо чітко обґрунтувати практичну частину своєї діяльності, проаналізувавши ризики діяльності.

Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [23], де визначено поняття аудит як перевірку даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності учасника господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно вимогам користувачів, аудит ризиків передбачає оцінка та перевірка врахування можливості настання ризикових подій підчас здійснення підприємницької діяльності

Відповідно до МСА 315 [40] ціллю аудитора є ідентифікація й оцінка ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства чи помилки на рівні фінансового звіту та тверджень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища, включаючи його внутрішній контроль, забезпечивши у такий спосіб основу для розробки і впровадження дій у відповідь на оцінені ризики суттєвого викривлення.

До основних завдань аналізу та аудиту ризиків доцільно віднести:

- якісна та кількісна оцінка ризиків підприємницької діяльності;
- визначення характеру впливу ризикових подій на економічні показники діяльності публічного товариства;
- встановлення втрат які може понести підприємство під час настання ризикових подій;
- знаходження напрямів управління ризиків підприємницької діяльності публічних товариств.

Відповідно до Міжнародного стандарту завдань з надання впевненості (МСЗНВ) 3400 «Перевірка прогнозованої фінансової інформації», яка ґрунтується на припущеннях, аудит ризиків відноситься до завдань з надання впевненості і передбачає оцінку прогнозованої інформації [40].

Предметом аудиторської перевірки в даному випадку виступає стратегія бізнес-процесів товариства, привабливість бізнес-проектів, які можуть бути представлені у різних формах а саме: фінансові показники (грошові потоки, показники ефективності), не фінансові показники (показники виробництва, реалізації продукції), фізичні характеристики (потужність та продуктивність засобів виробництва), поведінка (корпоративне управління, дотримання вимог законодавства) [8].

Внутрішній аудит забезпечує надійні гарантії виконання наступних завдань (рис. 1.2).

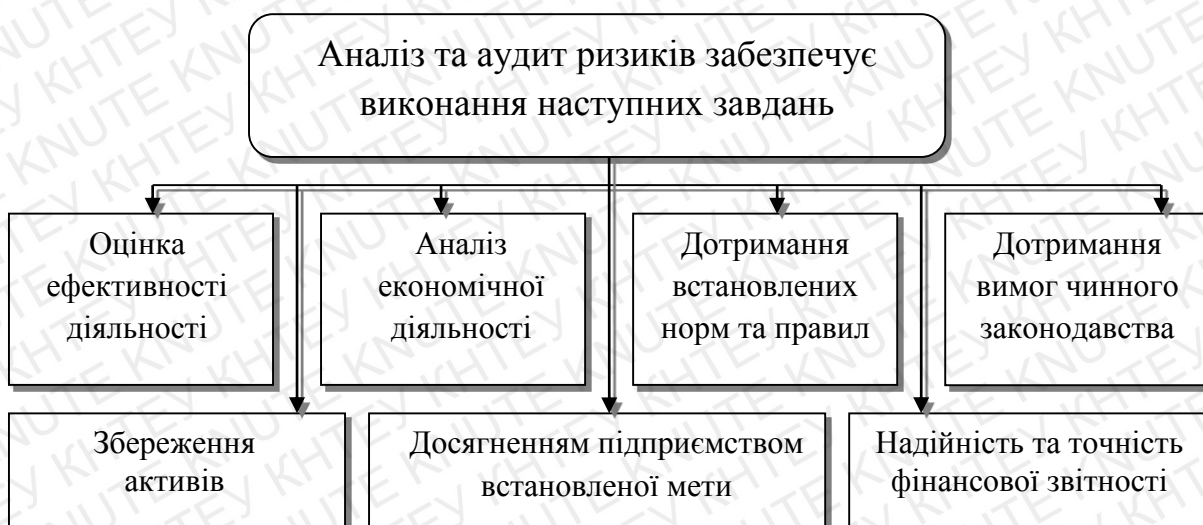

Рис. 1.2. Забезпечення виконання завдань аналізу та аудиту ризиків [53]

Здебільшого керівництво компанії не потребує проведення зовнішньої експертизи і цілком задовольняється результатами внутрішнього аудиту. Але це відбувається за умови, якщо акціонери або інвестори переконані в компетенції та лояльності менеджерів, які керують компанією. У разі наявності певних чинників, які викликають занепокоєння інвесторів, наприклад конфлікт інтересів, проведення зовнішнього аудиту є майже неминучим.

Аудитори та аналітики використовують як фінансову, так і не фінансову інформацію, адже з метою визначення ефективності використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів на виробництві, аудиторів часто доводиться вивчати особливості організації та технології виробництва суб'єктів перевірки, використовуючи матеріали контрольних замірів, лабораторних аналізів [9].

У міжнародних стандартах аудиту (МСА) всі види робіт, які виконує аудитор, включаючи методи, способи, прийоми контролю та окремі контрольні дії, об'єднано одним терміном – аудиторські процедури.

За своїм характером аудиторські процедури бувають трьох видів:

- процедури оцінювання ризиків (включно з його внутрішнім контролем);
- тести контролю - це тести, які виконуються для одержання аудиторських доказів щодо операційної ефективності заходів контролю стосовно попередження або виявлення та виправлення суттєвих викривлень;
- процедури по суті - аудиторські процедури, що виконуються для виявлення суттєвих викривлень, включаючи :статистичну перевірку інформації про класи операцій , залишки на рахунках та розкриття інформації ; аналітичні процедури по суті.

Необхідно відзначити,що в основному під час проведення аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності аудитори застосовують аналітичні

процедури з метою визначення характеру впливу ризикових подій на економічні показники та фінансовий стан підприємства.

Основні зусилля аудитора під час оцінки ризиків на етапі здійснення аудиторської перевірки спрямовуються на тестування зон потенційного ризику, які досліджуються через певні контрольні індикатори (контрольні моменти). Контрольні індикатори, які досліджуються аудиторами під час оцінки ризиків підприємницької діяльності, можуть бути умовно поділені на три категорії (рис. 1.3).

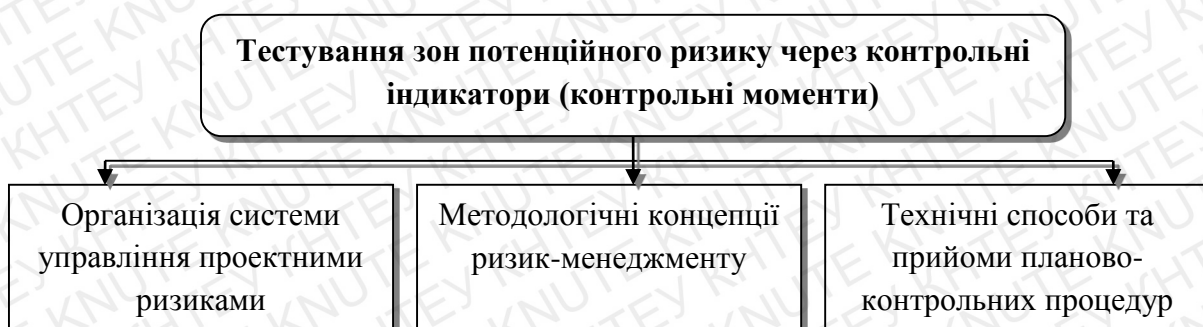

Рис. 1.3 *Контрольні індикатори аудиту ризиків підприємницької діяльності [3]*

Інформацію, яка стосується кожної категорії контрольних індикаторів аудитор може отримати за допомогою процедур опитування та аналітичних процедур. Після цього кожен групу контрольних індикаторів доцільно протестувати за допомогою тестів на відповідність і суттєвість.

Проведені дослідження, дозволили встановити, що модель здійснення аналізу ризиків підприємницької діяльності передбачає проведення певної логічної послідовності трьох основних взаємопов'язаних етапів:

- 1) ідентифікації ризиків;
- 2) аналізу і оцінки ризиків;
- 3) розроблення стратегії і тактики управління ризиками публічних товариств (рис. 1.4).

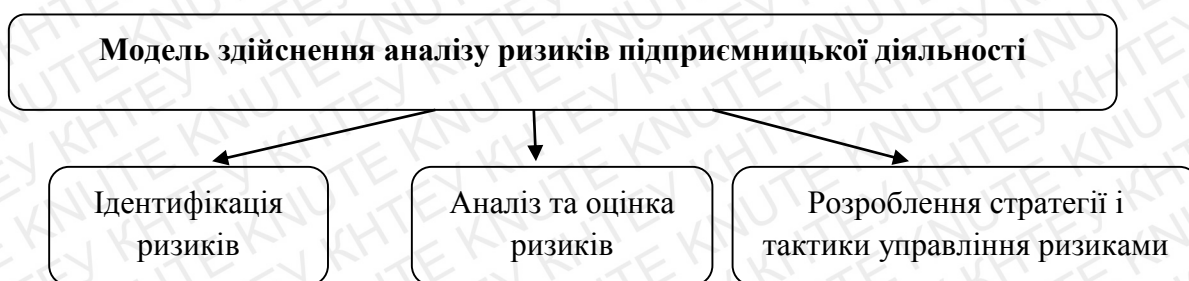

Рис. 1.4. Модель аналізу ризиків підприємницької діяльності публічних товариств [11].

Кожен із даних етапів складається з узгоджених стадій, які формують єдину комплексну систему цілеспрямованого впливу на ризики підприємницької діяльності публічних товариств.

Як видно з рис. 1.5, основною метою аналізу ризиків підприємницької діяльності є надання системі управління необхідної інформації для прийняття рішення щодо доцільності здійснення господарських операцій, участі в інвестиційних проектах та передбачити міри по захисту від можливих фінансових втрат.

Зменшення ризиків можливе у разі проведення ефективного аналізу та аудиту, основною метою яких є висловлення об'єктивної думки щодо ефективності підприємницької діяльності та обґрунтування доцільності її здійснення в умовах невизначеності та ризику.

В додатку В розкрита інформаційна модель аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності.

Методи оцінки та виявлення ризиків підприємницької діяльності можна зобразити наступним чином (рис. 1.5.). Характеристика методів, що дозволяють оцінити проектні ризики наведена в додатку Б.

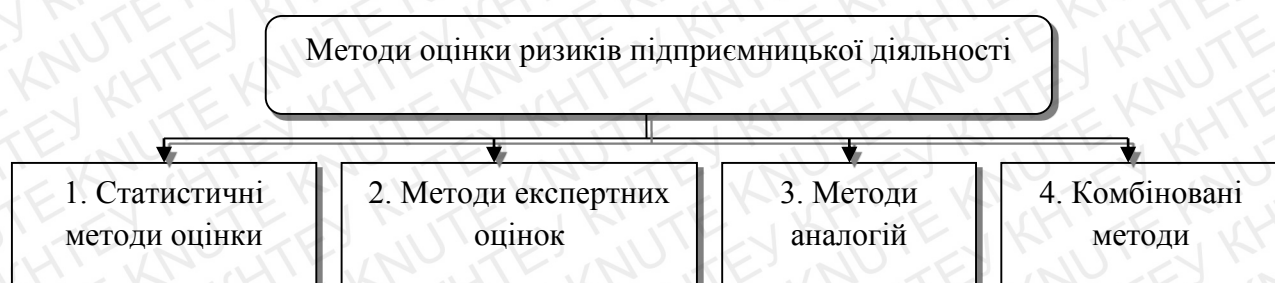

Рис. 1.5. Методи оцінки ризиків підприємницької діяльності публічних товариств [3]

Отже, можна виокремити найбільш ефективні й відомі методи оцінки ризику: експертні; аналогові; дерево рішень; сценарії; економіко-статистичні. Під час аналізу та аудиту ризиків важливо не тільки встановити джерела виникнення ризиків, а й виявити домінуючі. Доцільним є розроблення класифікації можливих втрат за ознакою впливу на діяльність підприємства.

Висновок до розділу 1

1. В роботі визначені основні ризики які характерні публічним акціонерним товариствам, а саме: ризик корпоративних відносин, ризик фінансової стабільності, управління активами, ризик необґрунтованих капітальних вкладень, ризик зношеності обладнання та незбалансованої ліквідності.

2. В роботі розкриті концептуальні засади аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності. Встановлено, що основні зусилля аудитора під час оцінки ризиків на етапі здійснення аудиторської перевірки спрямовуються на тестування зон потенційного ризику, які досліджуються через певні контрольні індикатори (контрольні моменти). В роботі розкриті: мета, завдання, методи, інформаційна база аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічного товариства.

3. Зменшення ризиків можливе у разі проведення ефективного аналізу та аудиту, основною метою яких є висловлення об'єктивної думки щодо ефективності підприємницької діяльності та обґрунтування доцільності її здійснення в умовах невизначеності та ризику.

4. Модель здійснення аналізу ризиків підприємницької діяльності передбачає проведення певної логічної послідовності трьох основних взаємопов'язаних етапів:

- 1) ідентифікації ризиків;
- 2) аналізу і оцінки ризиків;
- 3) розроблення стратегії і тактики управління ризиками публічних товариств (рис. 1.3).

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗ ТА АУДИТ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

2.1. Організація та планування аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Перед тим як розпочати дослідження організації та планування аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності, доцільно здійснити короткий аналіз основних економічних показників діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за даними фінансової звітності (Додаток Г).

Досліджуване підприємство створене у відповідності до Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, інших нормативних актів чинного законодавства України.

Відповідно до статуту Товариства, метою діяльності є здійснення фінансово-господарської діяльності, спрямованої на задоволення соціально-економічних потреб для отримання прибутку та реалізації інтересів учасників та працівників Товариства.

Хлібокомбінат було створено за індивідуальним проектом із застосуванням перспективних сучасних розробок, що засновані на автоматизації та комп'ютеризації виробництва.

Виробничі потужності підприємства складають 10 хлібобулочних та 2 тонни кондитерських виробів на добу, що повністю задовольняє потреби міста та району, частково покриваючи попит сусідніх областей.

Основними напрямками діяльності підприємства є :

- виробництво хлібо - булочних та кондитерських виробів;
- виробництво комбікормів та напівфабрикатів;
- торгово-закупівельна та зовнішньоекономічна діяльність.

Основними постачальниками є ТОВ «Зерно торг – 2004», яке постачає на підприємство борошно вищого гатунку, маргарин, масло рослинне, ДП «Птахофабрика Лозуватська» постачає хлібозаводу яйця, ВАТ «Промкомбінат» забезпечує маслом вершковим, ТОВ «Свес» постачає масло гірчичне та повидло, ПП «КАН» забезпечує маслом селянським, ТОВ «Талісман» постачає дріжджі пресовані та інші.

Організаційна структура ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» наведена в Додатку Д.

Здійснено оцінку фінансового стан досліджуваного підприємства. Динаміка активів, капіталу та зобовязань за 2014-2018рр наведена в Додатку Е.

За даними Додатку Е найприбутковішим роком за останні п'ять років був 2018 р. (сума чистого прибутку – 53,4 тис.грн), а найгіршим роком - 2014р. (сума збитку-112,4 тис.грн).

Динаміка чистого прибутку з 2015 р. по 2018 р. іде на збільшення за рахунок розширення видів діяльності досліджуваного підприємства.

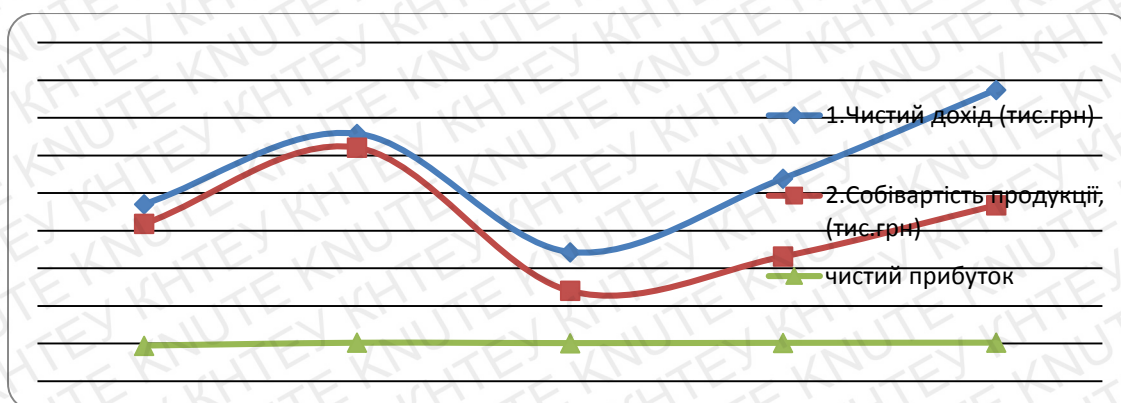

Рис. 2.1 Динаміка доходів, витрат та чистого прибутку ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за 2014-2018 рр.*

*розроблено автором на базі даних фінансової звітності підприємства

З даних, наведених в Додатку Е бачимо, що загальна вартість майна ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за останні п'ять років збільшилась. Так, в 2014 році валюта балансу складала – 5886,1 тис.грн., а в 2018 році – 8396,7 тис.грн. Темп приросту валюти балансу за 2015 – 2018 рр. склав – 42,6 %. Це є позитивними змінами, оскільки збільшення активів свідчить про покращення економічного потенціалу підприємства, його ваги на ринку.

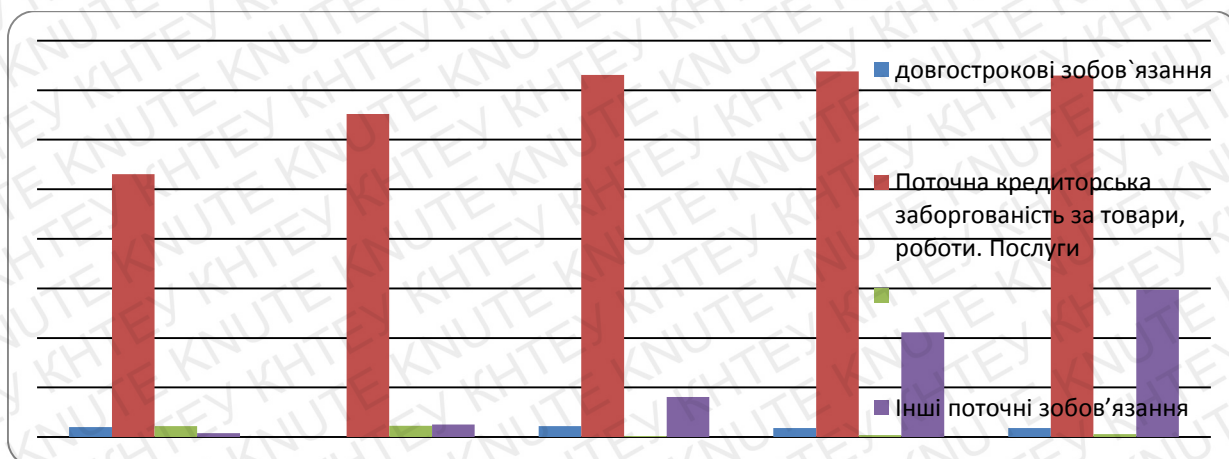

Рис. 2.2 Динаміка зобов'язань ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за 2014-2018 рр.*

*розроблено автором на базі даних фінансової звітності підприємства

В сукупному капіталі підприємства основну частку займають поточні зобов'язання (близько 55%) та власний капітал (близько 45 %).

Власний капітал збільшився в основному за рахунок нерозподіленого прибутку. Це свідчить про покращення фінансового стану підприємства. Разом з тим, поточні зобов'язання за аналізований період стрімко зростали. В 2015 році – 2842,2 тис.грн, в 2016 р.- 3569,4 тис.грн., в 2017 р – 4106,1 тис.грн, в 2018 році – 5173,8 тис.грн.

В табл. 2.1 наведені показники, що характеризують якісний стан основних засобів та інвестиційну привабливість Товариства.

Таблиця 2.1

**Показники майнового стану ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»
за 2014-2018 рр.***

<i>Показники</i>	<i>2014р.</i>	<i>2015р.</i>	<i>2016р.</i>	<i>2017р.</i>	<i>2018р.</i>
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,29	0,38	0,45	0,51	0,52
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,15	0,16	0,16	0,17	0,17
Коефіцієнт вибуття	0,09	0,07	0,08	0,08	0,08
Фондовіддача	1,7	2,3	1,07	1,71	1,97

**розроблено автором на базі даних фінансової звітності підприємства*

Із даних таблиці видно, що за аналізований періоді рівень зношеності основних фондів збільшився, та залишився на достатньо високому рівні. Одночасно можна констатувати помірний рівень оновлення основних засобів, позитивно оцінюється перевищення величини коефіцієнта оновлення основних засобів над коефіцієнтом вибуття, який в динаміці показував позитивну тенденцію до сталості.

Як видно з даних табл. 2.2 коефіцієнт автономії знижується з кожним роком, що негативно характеризує достатність власних активів у загальній сумі всіх активів підприємства, використаних ним для здійснення статутної діяльності. Зменшення коефіцієнта автономії свідчить про фінансову залежність, зниження гарантії погашення підприємством своїх зобов'язань .

Таблиця 2.2

**Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ «Кіровоградський
хлібокомбінат №2» за 2014-2018 рр.***

Показник	Рік				
	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.
Коефіцієнт автономії	50,0	34,9	41,7	38,6	37,3
Коефіцієнт фінансової стабільності	100,0	83,7	71,5	63,08	59,5
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	-79,5	-94,0	-56,4	-72,3	-236,7

**розроблено автором на базі даних фінансової звітності підприємства*

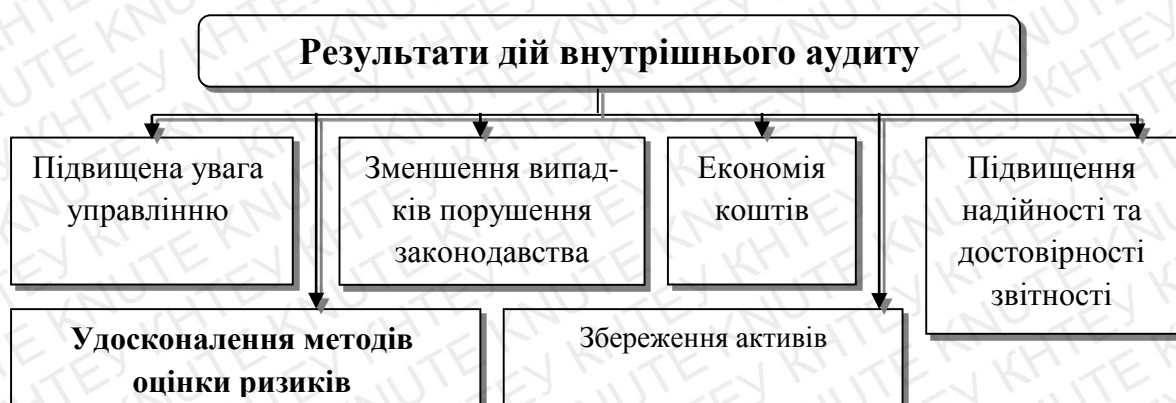
Проведені дослідження, дозволили встановити, що на ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» була проведена аудиторська перевірка. На етапі планування аудитори оцінили систему внутрішнього контролю товариства за допомогою тестів контролю (Додаток Ж).

З Додатку Ж видно, що система внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві існує але є не достатньо ефективною. Функції контролера виконує керівник товариства а також головний бухгалтер.

Централізованого відділу внутрішнього контролю не існує, а також відсутній оперативний внутрішній контроль. На підприємстві спостерігається значна плинність кадрів, а також на підприємстві не здійснюється оперативне планування господарської діяльності. На ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» керівник виконує функції внутрішнього контролю.

На нашу думку, на досліджуваному підприємстві доцільно ввести окрему штатну одиницю, а саме посаду внутрішнього аудитора-аналітика, який буде оцінювати ризиковість бізнес-процесів підприємства, а також унеможливить здійснення неефективного використання коштів товариством.

Загалом, результати внутрішнього аудиту схематично можна зобразити наступним чином (рис. 2.3).

*Рис. 2.3. Результати роботи внутрішнього аудиту щодо аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»**

**розроблено автором*

Основною метою внутрішнього аудиту є досягнення стратегічних цілей підприємства на основі ефективної організації управління бізнес- процесами.

Функції служби внутрішнього аудиту можна зобразити наступним чином (рис. 2.4).

*Рис. 2.4. Функціональні обов'язки внутрішнього аудитора ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»**

**розроблено автором*

Внутрішній аудитор може приймати участь в розробці інвестиційних планів (бізнес-планів), якщо формування проектної документації здійснюється власними силами підприємства, оцінювати підприємницькі ризики та проводити оперативний контроль за фінансово-господарським процесом.

В роботі розроблені план та програма аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» (Додаток 3, К).

Отже, служба внутрішнього аудиту зацікавлена у впровадженні елементів проектного управління та приймає участь у розробці методології управління

ризиками підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» .

2.2. Методика аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Загальна методика аудиту ризиків підприємницької діяльності передбачає здійснення тестування зон потенційного ризику, що досліджуються через певні контрольні індикатори (контрольні моменти). У деяких випадках, аудитори можуть запропонувати альтернативні рішення, які, на їх думку, є ефективнішим, ніж ті, що подані на експертизу.

Загалом модель аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності можна представити наступним чином (рис.2.5).

На етапі оцінки розроблених інвестиційних програм (бізнес-планів) в частині аналізу проектних ризиків, аудитори можуть застосовувати тести на відповідність. Дані тести дозволяють аудитору отримати інформацію про дотримання принципів, правил, норм, а також виявити помилки та суперечності у системі управління ризиками підприємницької діяльності.

Рис. 2.5. Послідовність проведення аудиторських процедур під час оцінки ризиків підприємницької діяльності

Тести на суттєвість застосовуються для з'ясування ступеня невідповідності виявлених помилок і суперечностей критерію оптимальності, а також дозволяють зафіксувати факти фундаментальної незгоди або невпевненості. Тобто, тестування на суттєвість дозволить аудитору виявити небажані відхилення в оцінці ризиків.

Тестування на суттєвість застосовуються для дослідження кожного випадку отримання негативної відповіді при тестуванні характеристик бізнес-процесів на відповідність.

Застосування даних тестів дозволить аудитору здійснити загальний аналіз ризиковості господарських операцій. Не досліджуючи детально процедури перевірки на відповідність та суттєвість, розглянемо основні підходи до використання тестів у процесі аудиту.

Розглянемо для прикладу приблизний зміст тестів на відповідність організації системи управління проектними ризиками (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Аудиторські тести на відповідність елементів організації системи управління ризиками

Питання	Відповідь	
	позитивна	негативна
1. Чи сформовано спеціальну робочу групу для оцінки, виявлення та контролю за проектними ризиками?	<u>Так</u>	Ні

2. Чи розроблено план управління проектними ризиками?	<u>Так</u>	Ні
3. Чи розроблена анкета для ідентифікації проектних ризиків ?	<u>Так</u>	Ні
4. Чи розроблена карта проектних ризиків?	<u>Так</u>	Ні
5. Чи визначено перелік основних (передбачуваних чи не передбачуваних) ризикових подій?	<u>Так</u>	Ні
6. Чи передбачено проведення внутрішнього аудиту проектних ризиків?	<u>Так</u>	Ні
7. Чи обґрунтовано доцільність використання методів оцінки та виявлення проектних ризиків ?	<u>Так</u>	Ні

Зміст тестів на суттєвість визначаються суб'єктивною думкою аудитора та не підлягають погодженню з клієнтом (табл. 2.4).

Для того щоб дати відповідь на кожне питання аудиторських тестів необхідно застосувати відповідні процедури, які дозволять аудитору отримати аудиторські докази. Загалом, застосування аудиторських тестів в ході оцінки ризиків підприємницької діяльності дозволяє чітко спланувати та проконтролювати виконання аудиторських процедур, а також забезпечити комплексну оцінку ризиків.

Таблиця 2.4

Аудиторські тести на суттєвість ризиків підприємницької діяльності

Питання	Відповідь	
	Позитивна	негативна
1. Чи існує імовірність того, що помилка (суперечність) призведе до втрати очікуваних економічних вигод ?	Ні	<u>Так</u>
2. Чи існує ймовірність того, що господарська операція не буде завершено вчасно за рахунок настання даної помилки ?	Ні	<u>Так</u>

3. Чи існує імовірність понесення підприємством значних незворотних витрат внаслідок виявлення помилки ?	Ні	<u>Так</u>
4. Чи існує загроза для інвесторів, кредиторів внаслідок помилки (суперечності) ?	Ні	<u>Так</u>
5. Чи існує загроза для інвестиційного проекту внаслідок даної помилки ?	Ні	<u>Так</u>

Також, під час аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності доцільно передбачити напрями управління ризиками.

Загалом, виділяють чотири основні напрями (стратегії) управління ризиком: погодитись на ризик, тобто взяти його на себе; контролювати ризик, що може бути досягнуто через диверсифікацію, створення резервів та запасів, монополію або отримання додаткової інформації; передати ризик іншим, що забезпечується через страхування, хеджування, положення контрактів; уникати ризику, тобто не вдаватися до ризикових подій (рис. 2.6).

Рис. 2.6 Напрями управління ризиками підприємницької діяльності

Оцінюючи ризики підприємницької діяльності, аудитори мають розробити на довести до замовників рекомендації та шляхи, що дозволять зменшити ризики до допустимого рівня.

Одними із головних аудиторських процедур під час здійснення аудиту ризиків підприємницької діяльності є застосування аналітичних процедур.

2.3. Аналітичні процедури аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Як зазначалось в попередніх розділах випускної кваліфікаційної роботи, ризики підприємницької діяльності можуть серйозно впливати на фінансовий стан товариства, його платоспроможність та ліквідність.

Аудитори під час оцінки ризиків діяльності в основному використовують аналітичні процедури, сутність яких полягає в кількісній та якісній оцінці ризиків ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» та визначення напрямів їх управління.

Модель застосування аналітичних процедур під час визначення ризиків підприємницької діяльності можна представити наступним чином (рис.2.7).

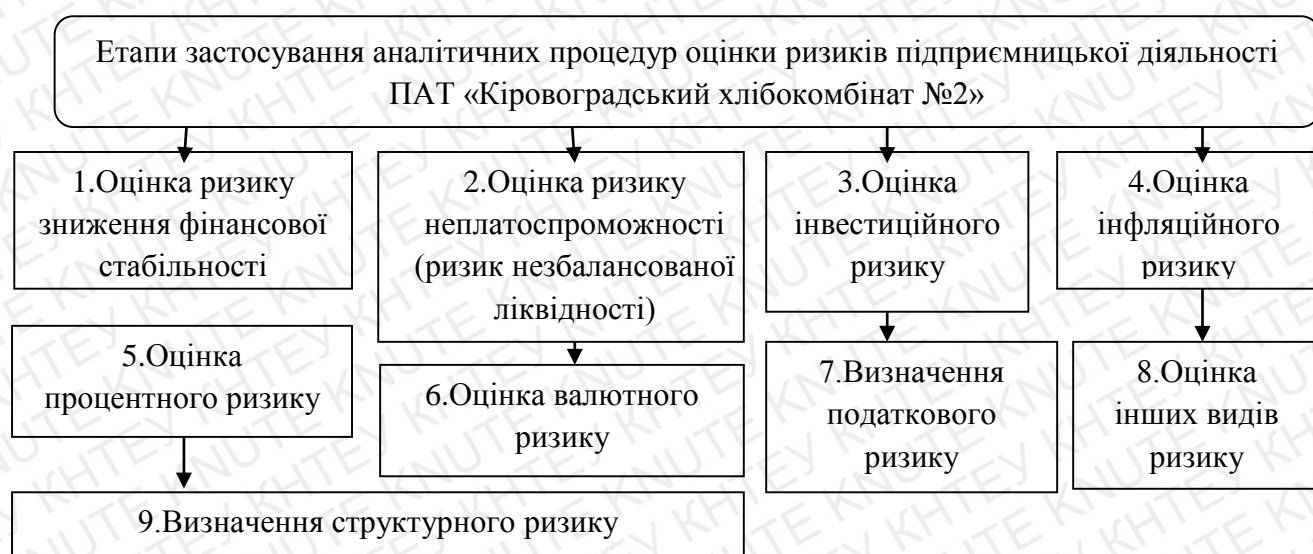

Рис. 2.7 Аналітичні процедури оцінки ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Одним із перших є ризик зниження фінансової стабільності (ризик втрати фінансової стійкості) який виникає у зв'язку з неоптимальною структурою капіталу підприємства, за умови фінансування діяльності товариства за рахунок в основному зовнішніх джерел фінансування а не власних. Використання великої частки позикового капіталу, що спричиняє значний відтік грошових потоків підприємства в періоди повернення боргу та сплати відсотків (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Оцінка ризику втрати фінансової стійкості ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за 2014 – 2018 рр.*

Показник	Рік				
	2014	2015	2016	2017	2018
1.Власний капітал (тис.грн)	2943,5	2990,5	3017,2	3067,8	3132,9
2.Позиковий капітал (тис.грн)	2942,6	3569,4	4106,1	4773,0	5173,8
3.Коефіцієнт автономії, %	50,0	34,9	41,7	38,6	37,3
4.Коефіцієнт фінансової стабільності, %	100,0	83,7	71,5	63,08	59,5
5.Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами, %	-79,5	-94,0	-56,4	-72,3	-236,7

*розроблено на базі даних звітності товариства

Загальна динаміка активів, капіталу та зобов'язань ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» наведена в Додатку Е.

Як видно з даних табл. 2.5 коефіцієнт автономії знижується з кожним роком, що негативно характеризує достатність власних активів у загальній сумі всіх активів підприємства, використаних ним для здійснення статутної діяльності. Зменшення коефіцієнта автономії свідчить про фінансову залежність, зниження гарантії погашення підприємством своїх зобов'язань.

Коефіцієнт фінансування навпаки постійно збільшується – це означає скільки позичкових коштів залучило підприємство на одну гривню вкладених в

активи власних коштів. Зростання показника свідчить про посилення залежності підприємства від кредиторів, тобто про зниження його фінансової стійкості.

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами характеризує рівень забезпечення підприємства власними коштами. На досліджуваному підприємстві даний коефіцієнт має негативне значення, що свідчить про брак власних коштів на підприємстві.

Таким чином, виходячи з аналізу можемо зазначити, що показники фінансової стійкості дещо погіршилися за аналізований період, що свідчить про виникнення ризику фінансової стабільності.

Наступним етапом застосування аналітичних процедур є оцінка ризику неплатоспроможності (ризик незбалансованої ліквідності) (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Оцінка ризику незбалансованої ліквідності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за 2014-2018 рр.*

Показники, %	Норм. знач.	на 31.12.14	на 31.12.15	на 31.12.16	на 31.12.17	на 31.12.18
Коефіцієнт покриття	> 2	0,57	0,51	0,65	0,59	0,30
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7 –1,0	0,33	0,35	0,50	0,52	0,25
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 –0,25	0,014	-	-	0,006	-
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-	3321,0	7893,0	3641,0	2839,0	-469,0

*розроблено на базі даних звітності товариства

Із даних таблиці 2.6 видно, що динаміка коефіцієнта покриття в 2018 році погіршилась – по-перше, його величина стала меншою за критичне значення 2,0, по-друге, у підприємства відчувається брак ресурсів, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань.

Негативна тенденція спостерігалась за коефіцієнтом швидкої ліквідності: ні на одну звітну дату його величина не відповідала оптимальному значенню 0,7 – 1,0, а була занадто малою, тобто платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань навіть за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами обмежені. Це свідчить про те, що підприємство не вважало за потрібне створювати достатні високоліквідні активи з метою, у разі необхідності, негайного погашення частки поточних боргів.

Величина чистого оборотного капіталу була найбільшою в 2014 році і дорівнювала 7893,0 тис.грн. За аналізований період, даний показник значно зменшився, а в 2018 році у підприємства виник дефіцит чистого оборотного капіталу в сумі 469,0 тис. грн., що засвідчило неспроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність.

Даний ризик також хараткерний досліджуваному товариству, адже обсяги власних оборотних коштів та найліквідніших активів зменшилися, що негативно впливає на платоспроможність товариства.

Оцінка інвестиційного ризику передбачає визначення обсягів фінансового та реального інвестування товариства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Оцінка інвестиційного ризику ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»
за 2014 – 2018 рр.***

Показник, тис.грн	Рік					Відхилення, %			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015.	2016.	2017.	2018.
1.Капітальні інвестиції (тис.грн)	-2,9	2,2	-	-	-	-	-	-	-
2.Фінансові інвестиції (тис.грн)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.Чистий дохід від реалізації (тис.грн)	7400,3	1115 3,6	4861, 5	8771,1	1348 8,6	50,7	-56,4	80,4	53,7
4.Собівартість реалізованої продукції (тис.грн)	6361,4	10421, 4	2805,4	4633,1	7356,2	63,8	-73,0	65,1	58,7
5.Сукупні доходи (тис.грн)	7628, 7	1182 3,6	4868, 3	8771,1	1348 8,6	54,9	-58,8	80,1	53,8
6. Сукупні витрати (тис.грн)	7641,1	11765, 9	4835,6	8720,5	13423, 5	53,9	-58,9	80,3	53,9

**розроблено на базі даних звітності товариства*

Інвестиційний ризик, це ризик того, що у підприємства можуть виникнути фінансові втрати від неякісної інвестиційної політики. Загалом, підприємство здійснювало тільки реальне інвестування в 2014р. та 2015р. Динаміка капітальних інвестицій протягом всього періоду аналізу є спадаючою. Тобто з кожним наступним роком підприємство згортає свою інвестиційну активність, вкладаючи все менше і менше коштів у виробничі потужності.

В той же час динаміка доходів і витрат підприємства позитивна та свідчить про можливі резерви збільшення ефективності. Якщо порівнювати темпи зростання доходів і витрат, то доходи зростають більшими темпами, що позитивно впливає на фінансові результати підприємства.

У той же час, якщо брати до уваги функціонування підприємства на майже зношених потужностях, то така позитивна динаміка зростання доходів може довго не тривати. Крім того, зростання доходів пояснюється в основному зростанням валютного курсу, а не зростанням обсягу від реалізації, що робить даний вид фінансового ризику потенційно небезпечним для ПАТ "Кіровоградський хлібокомбінат №2".

Інфляційний ризик, який характеризується можливістю знецінення реальної вартості капіталу підприємства, а також очікуваних доходів від здійснення фінансових операцій в умовах інфляції. За допомогою врахування індексу інфляції в останні роки здійснено оцінку реальних грошових потоків досліджуваного товариства (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

**Оцінка інфляційного ризику ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»
за 2014 – 2018 рр.***

Показник	Рік					Відхилення, тис.грн			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015.	2016.	2017.	2018.
1.Активи в діючих цінах (тис.грн)	5886,1	8559,9	7233,3	7930,8	8396,7	2674	-1327	697,5	465,9

2. Активи в порівняльних цінах (тис.грн)	7668,9	12456,8	9876,0	8978,9	1987,6	4788	-2581	-897,1	-6991
3. Сукупний дохід в діючих цінах (тис.грн)	7628,7	11823,6	4868,3	8771,1	13488,6	4195	-6955	3902,8	4718
4. Сукупний дохід в порівняльних цінах (тис.грн)	12345,6	15678,0	7654,0	9876,0	14567,9	3332	-8024	2222	4692

Продовж. табл. 2.8

5. Сукупні витрати в діючих цінах (тис.грн)	7641,1	11765,9	4835,6	8720,5	13423,5	4125	-6930	3884,9	4703
6. Сукупні витрати в порівняльних цінах (тис.грн)	11342,9	13456,7	6754,0	9876,0	12345,8	2114	-6703	3122	2470

*розроблено на базі даних звітності товариства

Всі грошові потоки приведено до 2018 року. Здійснюючи процедуру незважаючи на інфляцію, підприємство в аналізованому році працює ефективно та нарощує свої грошові потоки і активи. Отже, інфляційний ризик, як різновид фінансового ризику, для ПАТ "Кіровоградський хлібокомбінат №2" не становить суттєвої загрози.

Процентний ризик полягає у зміні процентних ставок як по депозитним так і по кредитним вкладенням. Оцінюючи динаміку облікової ставки Національного банку України за даними офіційної статистики, можна відмітити, що у 2017 році тенденцію до удорожчення кредитів, яка зберігається і у 2018 році. Отже, процентний ризик у взаємозв'язку зі значною часткою позикових коштів на балансі ПАТ "Кіровоградський хлібокомбінат №2" утворюють негативний чинник погіршення фінансового становища досліджуваного підприємства.

Валютний ризик характерний для підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Досліджуване підприємство не експортує власну продукцію, а також не імпортує сировину та матеріали, тому валютний ризик не характерний досліджуваному підприємству.

Податковий ризик, тобто ймовірність введення нових видів податків і зборів на здійснення окремих видів господарської діяльності; ймовірність збільшення ставок діючих податків і зборів; зміна строків і умов сплати окремих податків; ймовірність відміни діючих податкових пільг тощо.

Проведені дослідження дозволили встановити, що позитивним моментом у податкових змінах є зменшення податкового навантаження по нарахуванню ЄСВ на ФОП з 38% до 22%. Утримуваний ЄСВ по кількості утримуваного податку включено до ПДФО.

Решта змін, що відбулись за аналізований період в податковому законодавстві не торкнулись досліджуваного підприємства. Тому в цілому можна сказати, що податковий ризик у складі фінансового ризику не виявив суттєвого негативного впливу на досліджуване підприємство.

Таблиця 2.9

Оцінка дії операційного лівериджу ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за 2014 – 2018 рр.*

Показник	Рік					Абсолютне відхилення			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.
1. Чистий дохід (тис.грн)	7400,3	11154	4861,5	8771,1	13489	3753,3	-6292,1	3909,6	4717,5
2. Собівартість продукції, (тис.грн)	6361,4	10421	2805,4	4633,1	7356,2	4060	-7616	1827,7	2723,1
3. Змінні витрати (тис.грн)	4202,1	7505,7	1860,3	3580,6	6785,5	3303,6	-5645,4	1720,3	3204,9
4. Маржинальний прибуток (тис.грн) (1-3)	3198,2	3647,9	3001,2	5190,5	6703,1	449,7	-646,7	2189,3	1512,6
5. Коефіцієнт маржинального прибутку (4/1)	0,43	0,32	0,61	0,59	0,49	-0,105	0,290	-0,025	-0,094
6. Постійні витрати, (тис.грн)	2159,3	2915,7	945,1	1052,5	570,7	756,4	-1970,6	107,4	-481,8
7. Поріг рентабельності (6/5)	4996,3	8914,8	1530,9	1778,5	1148	3918,4	-7383,9	247,6	-630,1
8. Запас міцності (1-7)	2403,9	2238,7	3330,5	6992,5	12340,1	-165,1	1091,8	3661,9	5347
9. Прибуток до сплати відсотків та податків (тис.грн)	-112,4	46,7	26,7	41,5	53,4	159,1	-20	14,8	11,9
10. Сила дії операційного лівериджу (4/9)	-28,4	78,1	112,4	125,0	125,5	106,5	34,2	12,66	0,45

*розроблено на базі даних звітності товариства

Структурний ризик — генерується неефективним фінансуванням поточних витрат підприємства, що обумовлює високу питому вагу постійних витрат в загальній їх сумі.

Високий коефіцієнт операційного ліверіджу при несприятливих змінах кон'юнктури ринку і зниженні вхідного грошового потоку від операційної діяльності спричиняє значно вищі темпи зниження суми чистого грошового потоку в розрізі такої діяльності (табл. 2.9).

З цієї таблиці можна зробити висновок, що у 2014 році операційний ліверідж був від'ємним, оскільки вся діяльність підприємства була збитковою. У 2015 році та наступних роках ситуація на підприємстві значно покращилась. Тому можна сказати, що структурний ризик як різновид фінансового ризику є не значним для досліджуваного підприємства.

Інші види фінансових ризиків. До цієї групи ризиків зазвичай відносять ризики стихійних лих та інші аналогічні "форсмажорні" обставини, що можуть призвести не лише до втрати очікуваного доходу, але й частини активів підприємства, а також ризик несвоечасного здійснення розрахункових операцій; емісійний ризик тощо.

За допомогою здійснення аналітичних процедур, в роботі визначені основні ризики характерні діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2». У підприємства досить низькі значення показників фінансової стійкості а також показники ліквідності не досягають нормативних значень. Публічне товариство характеризується низькою інвестиційною активністю, а також спостерігається наявність структурного ризику через зниження показника операційного ліверіджу.

Якісну оцінку ризику проводять на основі виявлення належності того чи іншого виду ризику до однієї з 4х зон ризику: безризикова зона, зона допустимого, критичного та катастрофічного ризиків. У Додатку Л нами ідентифіковано такі зони для кожного виду ризику для ПАТ «Кіровоградський

хлібокомбінат №2» та наведено можливі негативні наслідки від впливу зазначених ризиків на досліджуване підприємство.

Висновок до розділу 2

В роботі розкрита організація та планування аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2». Здійснена оцінка діяльності за основними економічними показниками. Загальна вартість майна ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за останні п'ять років збільшилась.

Так, в 2014 році валюта балансу складала – 5886,1 тис.грн., а в 2018 році – 8396,7 тис.грн. Темп приросту валюти балансу за 2015 – 2018 рр. склав – 42,6 %. Це є позитивними змінами, оскільки збільшення активів свідчить про покращення економічного потенціалу підприємства, його ваги на ринку. За даними аналізу, найприбутковішим роком за останні п'ять років був 2018 р. (сума чистого прибутку – 53,4 тис.грн), а найгіршим роком - 2014р. (сума збитку-112,4 тис.грн).

На ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» була проведена аудиторська перевірка. На етапі планування аудитори оцінили систему внутрішнього контролю товариства за допомогою тестів контролю. На нашу думку, на досліджуваному підприємстві доцільно ввести окрему штатну одиницю, а саме посаду внутрішнього аудитора-аналітика, який буде

оцінювати ризиковість бізнес-процесів підприємства, а також унеможливить здійснення неефективного використання коштів товариством.

В роботі розроблені план та програма аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2». Розкрита загальна методика аудиту ризиків. Загальна методика аудиту ризиків підприємницької діяльності передбачає здійснення тестування зон потенційного ризику, що досліджуються через певні контрольні індикатори (контрольні моменти).

В роботі розкриті аналітичні процедури аудиту ризиків підприємницької діяльності. У роботі нами ідентифіковано такі зони для кожного виду ризику для ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» та наведено можливі негативні наслідки від впливу зазначених ризиків на досліджуване підприємство.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

3.1. Удосконалення організації аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Проведені дослідження, дозволили встановити, що головною проблемою фінансового стану ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» є відсутність гнучкого контролю та аналізу, несвоєчасне виявлення фінансової нестабільності. Тому важливо своєчасно виявляти та усувати вади фінансової діяльності, відшукувати управлінські рішення щодо поліпшення фінансової діяльності та фінансового стану підприємства.

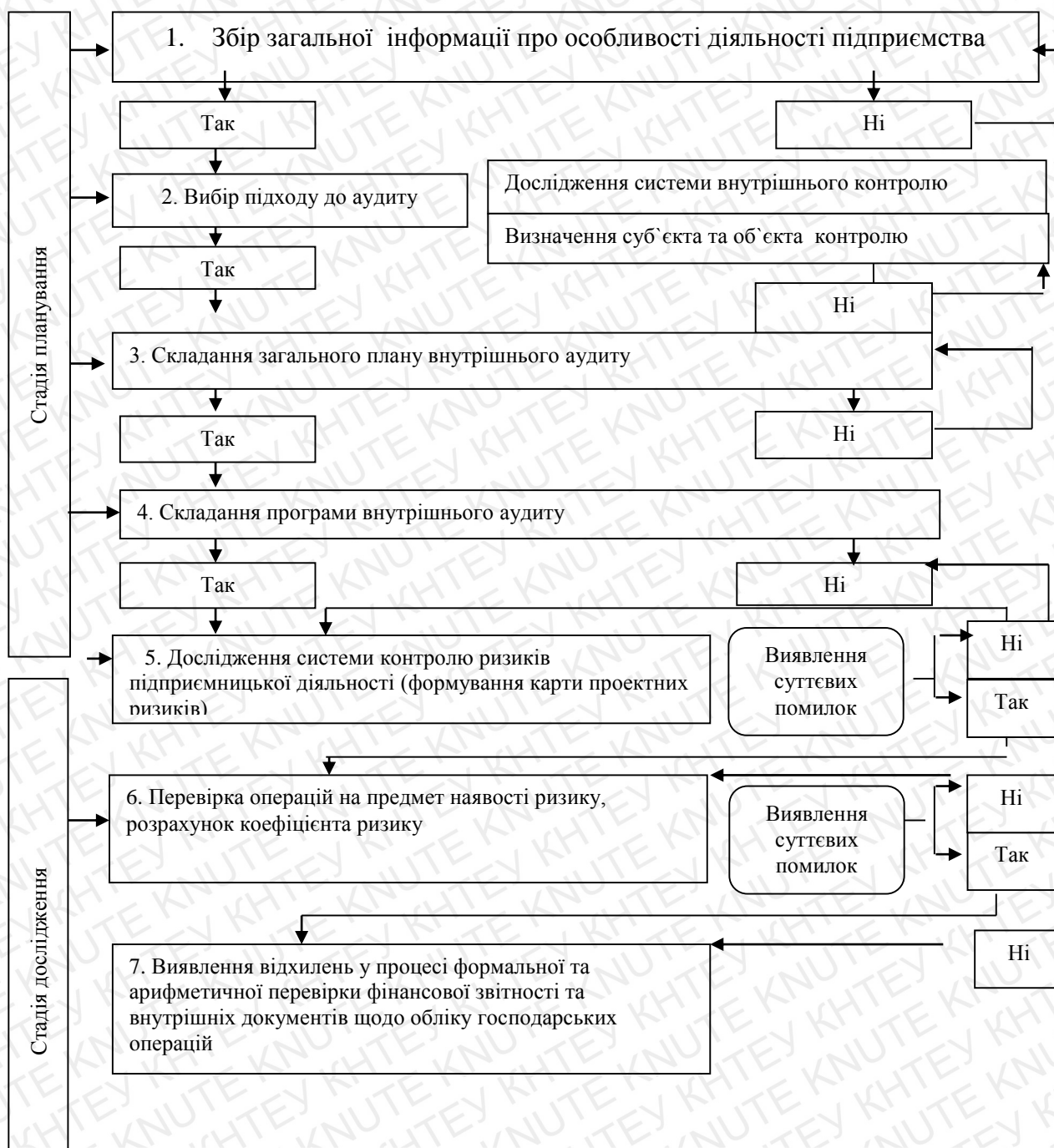
Проведені дослідження дозволили встановити, що для забезпечення функціонування ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» на засадах стійкого розвитку необхідним є введення окремої штатної одиниці, основним призначення якої є попередження, оперативне виявлення та своєчасне припинення порушень і відхилень, що виникли в процесі здійснення

господарської діяльності загалом та фінансової діяльності підприємства зокрема.

Галузева спрямованість, яка чітко прослідковується на досліджуваному підприємстві накладає відбиток на формування та організацію моделі внутрішнього аудиту ризиків підприємницької діяльності товариства (рис. 3.1).

Необхідно відзначити, що на організаційно - підготовчому етапі мають здійснюватися наступні контрольні процедури:

- підготовка Наказу про проведення внутрішнього аудиту;
- розподіл обов'язків і відповідальності між суб'єктами проведення перевірки;

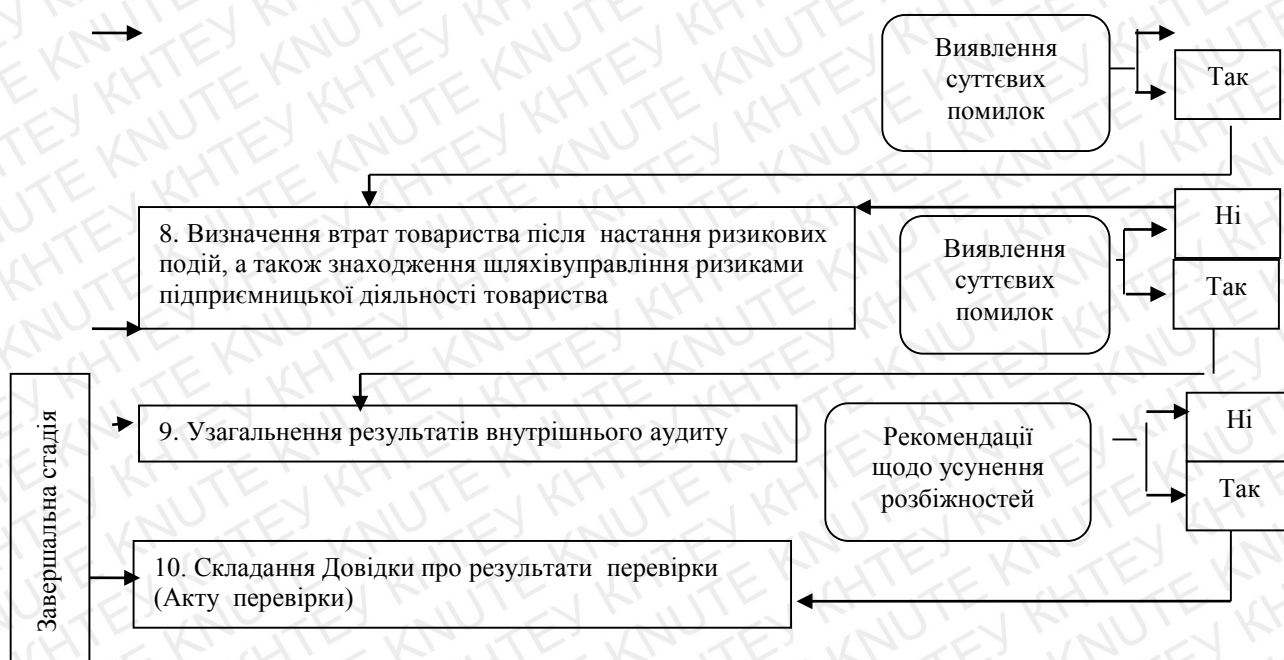

Рис. 3.1. Модель організації та методики внутрішнього аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

- вибір способів і прийомів перевірки, які застосовуватимуться суб'єктами внутрішнього аудиту відповідно до покладених на них функцій (складання програми перевірки);
- формування інформаційної бази контролерів;
- вивчення первинних документів, облікових регістрів, звітності та результатів попередніх перевірок.

Організація внутрішнього аудиту на підприємстві залежатиме, перш за все, від правової форми підприємства, видів і масштабів діяльності, здійснюваних ним, складності його організаційної структури, наявності достатніх фінансових ресурсів, доцільності охоплення аудитом різних аспектів діяльності і відношення керівництва підприємства до аудиту.

Доцільно внутрішньому аудиту запропонувати розробити карту ризиків підприємницької діяльності. Основна мета розроблення карти ризиків – визначити які ризики є найважливішими для підприємства (можуть найбільше вплинути на результати реалізації інвестиційного проекту), і на цій основі розробити адекватні міри по зменшенню їх негативної дії, внести відповідні зміни в план та бюджет проекту.

При розробці анкети для ідентифікації ризиків та карти ризиків можна керуватися світовою практикою в області організації ризик-менеджменту та управління ризиками (COSO ERM) та методології Керівництва по управлінню проектами (PMBOK).

Побудова карти ризиків передбачає визначення переліку основних (передбачуваних, не передбачуваних) ризикових подій, оцінки можливості їх настання та наслідків для проекту.

Для ідентифікації ризиків застосовується експертний метод, який передбачає вираження кожним з учасників (учасником експертної групи) суб'єктивної думки щодо настання саме даної групи ризиків (виявлених даним учасником), причин появи даних ризиків та можливих наслідків для проекту. На даному етапі здійснюється розробка та часткове заповнення (графі 1 - 8) карти проектних ризиків (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Карта ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»*

№	Назва ризику	Компанія	Подія	Вид ризику	Загальна характеристика ризику	Причини	Наслідки	Й	Н	О
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Ризик втрати фінансової стійкості та ліквідності активів	ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»	Фінансова нестабільність	Ризик фінансової стабільності	Товариству не вистачає власних фінансових ресурсів для фінансування своєї господарської діяльності	Брак фінансових ресурсів	Погіршення фінансової стійкості та зростання фінансової залежності товариства	1,8	100 тис.грн	180 тис.грн

*розроблено автором на базі даних [3]

Надамо коротку характеристику змістовному наповненню карти ризиків (частина 1).

Перші п'ять колонок містять інформацію, яка стосується назви та виду ризику, події яка спричинила появу ризикової ситуації.

Ймовірність настання ризикових подій (кол.9 карти ризиків) оцінюється за допомогою шкали ймовірності настання ризикових подій у вигляді коефіцієнта.

Наслідок (кол. 10) – передбачає визначення коефіцієнту суттєвості наслідків настання ризикових подій на протязі виконання робіт за даним проектом. Суттєвість настання ризикових подій можна оцінити у вигляді коефіцієнта, а також й у грошовому вираженні. В якості бази для оцінки наслідків настання ризикових подій можна використати: суму річного обороту; річну виручку; позицію на ринку, репутацію.

Оцінка (кол. 11) ризику розраховується як добуток коефіцієнта ймовірності на коефіцієнт наслідків настання ризикових подій, та характеризує загальну оцінку ризику та можливість (неможливість) управляти ним.

Карти ризиків можуть містити інформацію, яка розміщена у відповідній послідовності, залежно від: пріоритетності впливу ризиків на діяльність підприємства; від необхідності швидкого реагування на виникнення ризикових ситуацій, і т.д.

Кількісно оцінити вплив настання ризикових ситуацій на показники ефективності реалізації діяльності підприємства дозволяє здійснити кількісний аналіз ризиків. Для кількісної оцінки ризику за інвестиційними проектами можна користуватися числовими значеннями показника дисперсії та середньоквадратичного (стандартного) відхилення.

Внутрішній аудитор має оцінити ймовірність настання ризикових подій а також визначити шляхи реагування на ризики. Планування процесу реагування на ризики – процес розробки шляхів та визначення дій направлених на збільшення можливостей та зменшення загроз для цілей проекту.

Даний аналіз починається після проведення якісного та кількісного аналізу ризиків та передбачає встановлення відповідальної особи (осіб) на кожен узгоджений (підкріплений) бюджетом ризик. Під час планування процесу реагування на ризики заповнюється наступна частина карти ризиків (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Карта ризиків підприємницької діяльності ТОВ «Кіровоградський
хлібокомбінат №2»***

Особа, що відповідає за процес управління проектними ризиками	Реагування на ризик	Вартість реагування	Документи, що регламентують порядок реагування на ризикові події	Й	Н	О
12	13	14	15	16	17	18

Продовження таблиці 3.2

Керівник підприємства	Додаткова емісія акцій	5 тис.грн	Рішення акціонерів зборів	1,1	50 тис.грн	55 тис. грн
-----------------------	------------------------	-----------	---------------------------	-----	------------	-------------

**розроблено автором на базі даних [3]*

Особа, що відповідає за процес управління відповідним ризиком (кол.12) – це особа яка відповідає за оцінку, контроль та управління проектним ризиком, дії якої спрямовані на зменшення ризикової події.

Процес управління проектними ризиками має включати перелік заходів, спрямованих на зменшення вірогідності настання ризикових подій для проекту.

Напрямами реагування є погодження на ризик, контроль ризику, передача ризику іншим, уникнення ризику.

Вартість реагування (кол. 14) – це експертна оцінка вартості застосування методів реагування на проектні ризики. Доцільно використовувати наступну шкалу: висока, середня та низька вартість реагування, що виражена в грошовому еквіваленті.

Документи, що регламентують процес управління проектними ризиками (кол. 15) – перелік внутрішньої документації підприємства, що регламентує процес управління проектними ризиками, а саме виявлення, оцінку, аналіз, контроль та реагування на ризики інвестиційних проектів.

Загальна оцінка ризику здійснюється за аналогією із загальним ризиком за двома параметрами: ймовірність та наслідок (кол. 16-18). Ймовірність настання ризикових подій оцінюється експертним методом, використовуючи шкалу ймовірності настання ризикових подій але із врахуванням того, що даний ризик управляється та контролюється.

Наслідок настання ризикових подій (кол. 17) оцінюється експертним методом за шкалою ймовірності настання ризикових подій з врахуванням того, що даний ризик управляється та контролюється.

Оцінка (кол. 18) – це заключна оцінка ризику з врахуванням того, що даний ризик є управляючим та контрольованим та визначається шляхом перемноження ймовірності та наслідків настання проектного ризику.

Для поліпшення аналізу доцільно побудувати матрицю ймовірностей та наслідків з врахуванням процесів реагування на ризики.

Оцінюючи ризики, встановлюючи процедури реагування підприємство може прийняти ризик, якщо не зможе знайти точної (вірної) стратегії реагування, а саме застосувати стратегію прийняття ризику.

Дана стратегія може бути як активною так і пасивною. У випадку активної стратегії, необхідно сформувати резерв на не передбачувані події, що включає час, кошти та (або) ресурси для управління прийнятими (та невідомими) ризиками.

За даної ситуації, доцільно встановити постійний контроль (моніторинг) над подіями, що призводять до виникнення даних ризикових ситуацій.

Результатом процесу реагування на ризики буде розробка нового варіанту карти ризиків, оновлення плану управління ризиками, який має містити крім іншого перелік та характеристики операцій з реагування на ризикові ситуації за інвестиційним проектом.

Отже процес аналізу та аудиту ризиків носить комплексний характер, його важливість полягає не тільки у виявленні ризикових ситуацій реалізації інвестиційного проекту, а і в розробці та вартісному вираженні мір боротьби з виявленими проектними ризиками, тобто у формуванні системи управління ризиками.

3.2. Удосконалення аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за умов застосування інформаційних систем і технологій

В роботі запропонована структурно-логічна схема нейтралізації відповідних видів ризиків для ПАТ "Кіровоградський хлібокомбінат №2", а саме ризику фінансової стійкості, ризику втрати ліквідності, а також інвестиційного та структурного ризиків (рис.3.2).

Рис. 3.2 Структурно-логічна схема реалізації заходів з уникнення ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Як зазначалось, публічне товариство наражається на ризик фінансової стабільності, тобто підприємству не вистачає власних фінансових ресурсів для фінансування своєї господарської діяльності додаток Н. На нашу думку, публічне товариство може залучити додаткові кошти за рахунок додаткової емісії акцій, як кращої альтернативи кредитних ресурсів.

Щодо операції факторингу, то станом на кінець 2018 року величина товарної дебіторської заборгованості на балансі підприємства становила приблизно 40 % всіх активів ПАТ "Кіровоградський хлібокомбінат №2".

При цьому величина товарної кредиторської заборгованості становить 3647,3 тис. грн., що складає 62% всього капіталу. Така ситуація є вкрай незадовільною, оскільки більше половини всіх коштів підприємства зосереджено в розрахунках. До того ж кредиторська заборгованість перевищує дебіторську, що не дає підприємству можливості в повній мірі погашати свої короткострокові зобов'язання без залучення менш ліквідних запасів.

Бажана структура капіталу ПАТ "Кіровоградський хлібокомбінат №2" має бути такою, що відповідає нормативному значенню коефіцієнта автономії (більше 0,5), тобто власний капітал має становити половину всього капіталу, а саме: $8396,7 * 0,5 = 4198,35$ тис. грн.

На кінець 2018 року величина власного капіталу становила 3132,9 тис. грн., тобто для відновлення нормальної фінансової стійкості підприємству не вистачає: $4198,35 - 3132,9 = 1065,45$ тис. грн. Отримана сума становить: $1065,45 * 100 / 1329,1 = 80$ % від наявної дебіторської заборгованості. Приблизно таку суму маємо спрямувати на операцію факторингу для отримання грошових коштів та погашення кредиторської заборгованості.

Але у підприємства виникають додаткові витрати на проведення емісії акцій. Крім того, операція факторингу коштуватиме підприємству частину відсотків від суми, що підлягає трансформації у грошові кошти.

За проведеними простими математичними розрахунками додаткова емісія акцій, яка б покривала витрати на емісію, становить 1100 тис. грн., а дебіторська заборгованість з урахуванням комісійних — 1000 тис. грн.

Таким чином, базова та прогнозна структура балансу ПАТ "Кіровоградський хлібокомбінат №2" буде виглядати наступним чином (Додаток М).

Таким чином, нами отримано нову робочу структуру капіталу, в якій власний капітал займає 50% всього капіталу, дебіторська заборгованість зменшена за рахунок операції факторингу, в результаті чого погашено частину кредиторської заборгованості.

Частка дебіторської заборгованості на балансі зменшилась з 15% до 11%, а кредиторської — з 43% до 30%. У результаті емісії отримано додатковий капітал в сумі 1065,45 тис. грн., що спрямовується на інвестиції в основні засоби підприємства, частка яких на балансі виросла з 81% до 87%. Визначимо, як зміниться тенденція (тренд) фінансового ризику в розрізі ризику фінансової стійкості та інвестиційного ризику під впливом розробленого проекту. У базовому варіанті розвитку підприємства зміни показника коефіцієнта автономії та коефіцієнта придатності основних засобів в активах мали спадаючу тенденцію.

В результаті реалізації проекту ми домоглися позитивної тенденції зміни показників фінансового ризику (у рівняннях регресії вільний коефіцієнт є позитивним числом). Отже, розроблені заходи з усунення впливу двох катастрофічних для підприємства видів фінансових ризиків виявилися дієвими.

Також, проведені дослідження дозволили встановити, що крім стандартного аудиторського висновку «про відповідність у всіх істотних аспектах тверджень звітності її прийнятої концептуальної основі» аудитор просто зобов'язаний створити додатковий документ, в якому даються відповіді на очікування користувача.

Таким документом може бути «Звіт про ризики», який повинен мати цільових користувачів, до яких слід віднести, перш за все, власників, вище керівництво підприємства, внутрішніх аудиторів. Відповідно рівень конфіденційності повинен бути найвищий.

Формат «Звіту про ризики» може мати наступну структуру: чітка оцінка надійності та ефективності системи внутрішнього аудиту; оцінка відповідності облікової практики вимогам законодавства; оцінка ймовірності фіскальних

ризиків (в т.ч. ризику відповідальності посадових осіб і ймовірності економічних санкцій); підтвердження або спростування обґрунтованості планів, програм, акцій або проектів на майбутній період; вказівка на наявність або відсутність ознак можливого шахрайства персоналу.

Висновок до розділу 3

1. Аналіз та аудит ризиків підприємницької діяльності дає можливість раціонально використовувати ресурси, розподіляти відповідальність, покращувати результати діяльності підприємства та забезпечувати прийнятний рівень ризику. При забезпеченні нейтралізації фінансових ризиків публічні акціонерні товариства можуть використовувати стратегію уникнення ризику та стратегію утримання ризику. Для нейтралізації фінансових ризиків ПАТ "Кіровоградський хлібокомбінат №2" обрано стратегію уникнення ризику в майбутньому. Перевагою публічного акціонерного товариства при нейтралізації ризику втрати фінансової стійкості можна вважати додаткову емісію акцій, яка буде спрямована на ефективні інвестиційні проекти та одночасно оптимізує структуру капіталу товариства.

2. Нами отримано нову робочу структуру капіталу, в якій власний капітал займає 50% всього капіталу, дебіторська заборгованість зменшена за рахунок операції факторингу, в результаті чого погашено частину кредиторської заборгованості. Частка дебіторської заборгованості на балансі зменшилась з 60% до 33%, а кредиторської — з 74% до 48%. У результаті емісії отримано додатковий капітал в сумі 772921 тис. грн., що спрямовується на інвестиції в основні засоби підприємства, частка яких на балансі виросла з 9% до 36%. Визначимо, як зміниться тенденція (тренд) фінансового ризику в розрізі ризику фінансової стійкості та інвестиційного ризику під впливом розробленого проекту. У базовому варіанті розвитку підприємства зміни показника коефіцієнта автономії та коефіцієнта придатності основних засобів в активах мали спадаючу тенденцію.

3. Нами запропоновано ввести окрему штатну одиницю, а саме внутрішнього аудитора, який буде оцінювати можливість настання ризикових подій, а також дозволить уникати втрат фінансвих рксурсів в зв'язку з ризиками.

4. Запопонована до впровадження карта проектних ризиків, основною метою якої є визначення ризиків, які є найважливішими для підприємства (можуть найбільше вплинути на результати реалізації інвестиційного проекту), і на цій основі розробити адекватні міри по зменшенню їх негативної дії, внести відповідні зміни в план та бюджет проекту.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ:

За результатами дослідження розкриті організаційно-методичні засади аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності, та сформульовані наступні висновки:

1. В роботі визначені основні ризики які характерні пблчним акціонерним товариствам, а саме: ризик корпоративних відносин, ризик фінансової стабільності, управління активами, ризик необґрунтованих капітальних вкладень, ризик зношеності обладнання та незбалансованої ліквідності.

2. Розкриті концептуальні засади аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності. Встановлено, що основні зусилля аудитора під час оцінки ризиків на етапі здійснення аудиторської перевірки спрямовуються на тестування зон потенційного ризику, які досліджуються через певні контрольні індикатори (контрольні моменти). В роботі розкриті: мета, завдання, методи, інформаційна база аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності публічного товариства.

3. Визначена організація та планування аналізу та аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2». Здійснена оцінка діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за основними економічними показниками. Загальна вартість майна ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за останні п`ять років збільшилась. Так, в 2014 році валюта балансу складала – 5886,1 тис.грн., а в 2018 році – 8396,7 тис.грн. Темп приросту валюти балансу за 2015 – 2018 рр. склав – 42,6 %. Це є позитивними змінами, оскільки збільшення активів свідчить про покращення економічного потенціалу підприємства, його ваги на ринку. За даними аналізу,

найприбутковішим роком за останні п'ять років був 2018 р. (сума чистого прибутку – 53,4 тис.грн), а найгіршим роком - 2014р. (сума збитку-112,4 тис.грн).

4. На ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» була проведена аудиторська перевірка. На етапі планування аудитори оцінили систему внутрішнього контролю товариства за допомогою тетів контролю. На нашу думку, на досліджуваному підприємстві доцільно ввести окрему штатну одиницю, а саме посаду внутрішнього аудитора-аналітика, який буде оцінювати ризиковість бізнес-процесів підприємства, а також унеможливить здійснення неефективного використання коштів товариством.

5. В роботі розроблені план та програма аудиту ризиків підприємницької діяльності ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2». Розкрита загальна методика аудиту ризиків. Загальна методика аудиту ризиків підприємницької діяльності передбачає здійснення тестування зон потенційного ризику, що досліджуються через певні контрольні індикатори (контрольні моменти).

6. В роботі розкриті аналітичні процедури аудиту ризиків підприємницької діяльності. Якісну оцінку ризику проводять на основі виявлення належності того чи іншого виду ризику до однієї з 4х зон ризику: безризикова зона, зона допустимого, критичного та катастрофічного ризиків. У роботі нами ідентифіковано такі зони для кожного виду ризику для ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» та наведено можливі негативні наслідки від впливу зазначених ризиків на досліджуване підприємство.

7. Аналіз та аудит ризиків підприємницької діяльності дає можливість раціонально використовувати ресурси, розподіляти відповідальність, покращувати результати діяльності підприємства та забезпечувати прийнятний рівень ризику. При забезпеченні нейтралізації фінансових ризиків публічні акціонерні товариства можуть використовувати стратегію уникнення ризику та стратегію утримання ризику. Для нейтралізації фінансових ризиків ПАТ "Кіровоградський хлібокомбінат №2" обрано стратегію уникнення ризику в

майбутньому. Перевагою публічного акціонерного товариства при нейтралізації ризику втрати фінансової стійкості можна вважати додаткову емісію акцій, яка буде спрямована на ефективні інвестиційні проекти та одночасно оптимізує структуру капіталу товариства.

8. Нами отримано нову робочу структуру капіталу, в якій власний капітал займає 50% всього капіталу, дебіторська заборгованість зменшена за рахунок операції факторингу, в результаті чого погашено частину кредиторської заборгованості. Частка дебіторської заборгованості на балансі зменшилась з 60% до 33%, а кредиторської — з 74% до 48%. У результаті емісії отримано додатковий капітал в сумі 772921 тис. грн., що спрямовується на інвестиції в основні засоби підприємства, частка яких на балансі виросла з 9% до 36%. Визначимо, як зміниться тенденція (тренд) фінансового ризику в розрізі ризику фінансової стійкості та інвестиційного ризику під впливом розробленого проекту. У базовому варіанті розвитку підприємства зміни показника коефіцієнта автономії та коефіцієнта придатності основних засобів в активах мали спадаючу тенденцію.

9. Нами запропоновано ввести окрему штатну одиницю, а саме внутрішнього аудитора, який буде оцінювати можливість настання ризикових подій, а також дозволить уникати втрат фінансових ресурсів в зв'язку з ризиками.

10. Запропонована до впровадження карта проектних ризиків, основною метою якої є визначення ризиків, які є найважливішими для підприємства (можуть найбільше вплинути на результати реалізації інвестиційного проекту), і на цій основі розробити адекватні міри по зменшенню їх негативної дії, внести відповідні зміни в план та бюджет проекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Акімова Н.С., Новицька Н.В. Основні проблеми обліку та внутрішнього аудиту дебіторської і кредиторської заборгованостей / Н. С. Акімова, Н. В. Новицька // Научно-технический сборник. Серія: Економічні науки. – 2015. – № 77. – С.268–273.
2. Астахова І.Е. Управління фінансовими ризиками / І.Е. Астахова, І.О. Караченцева, Л. М. Кметик // Актуальні питання розвитку фінансів, обліку і аудиту. — 2011. — № 3. — С. 43—46.
3. Аудит проектів: навч. посіб. ОВ Амеліна - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010
4. Аудит: методика і організація : навч. посібник / Н. І. Гордієнко, О. В. Харламова, Ю. І. Мізік, О. О. Конопліна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 319 с.
5. Аудит: підручник / наук. ред. І.І. Пилипенка; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. – 643 с.
6. Баранова А.О. Аудит: навчальний посібник / А. О. Баранова, Т. А. Наумова., А.І. Кашперська. – Х.: ХДУХТ, 2017. – 246 с.
7. Барановська В.Г. До питання організації внутрішнього аудиту. Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»: Науковий збірник / Черніг. нац. технол. ун-т. – Чернігів, 2013. – № 3 (68).

8. Бардаш С. В. Організаційні проблеми внутрішнього контролю та їх вплив на фінансові результати господарських товариств / С. В. Бардаш // 36. наук. пр. Вінницького нац. аграрного ун-тету –Серія : Економічні науки – [Редколегія : Г. М. Калетнік (голов. ред.), 2011. – 320с.
9. Белозерцев В. С. Методика обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на підприємстві / В. С. Белозерцев, О. С. Худякова // Економіка та держава. - 2019. - № 1. - С. 73-77.
10. Бордунова І.В. Управління фінансовими ризиками/ І.В. Бордунова [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2011/Economics/3_81265.doc.htm
11. Боцян Т.В. Облік і внутрішній контроль діяльності підприємств в умовах використання комп'ютерних технологій: управлінський аспект: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.14 / Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України / Т.В. Боцян – К.,2015. – 20 с.
12. Будник Л. Внутрішній контроль як засіб підвищення економічної безпеки бізнесу / Л. Будник, С.І. Саченко // Галицький економічний вісник / Тернопільський державний технічний університет ім. І. Пулюя, 2016. – № 4 (33). – С. 191–194.
13. Бурачек І.В., Свіцельська В.В. Моделі корпоративного контролю в акціонерних товариствах/І.В. Бурачек // Вісник ЖДТУ 2012, №1 (59). – С. 42-49
14. Васильківський Д. М. Процес аналізу та оцінки ризиків підприємств виробничого підкомплексу / Д. М. Васильківський // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2018. - № 2. - С. 37-46.
15. Герасименко О. М. Порівняльний аналіз методів та програмних методик ідентифікації, аналізу та оцінки ризиків у забезпеченні економічної безпеки підприємства / О. М. Герасименко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2018. - Вип. 6. - С. 109-113

16. Гуцаленко У.О. Внутрішній аудит як складова системи ефективного управління підприємством / У.О. Гуцаленко, Г.В. Причепа. – Інноваційна економіка. – 2018. – №2. – С. 111-114.
17. Гуцаленко У.О. Комп'ютерний аудит в системі внутрішньогосподарського контролю / У.О. Гуцаленко // Інноваційна економіка. – 2010. - №3. – С. 138-143
18. Дем'яненко Т. Є. Внутрішній аудит в сільськогосподарських підприємствах: організаційно-управлінський аспект / Т. Є. Дем'яненко // Облік і фінанси. - 2017. - № 3. - С. 148-153.
19. Дорош Н. І. Методологічні аспекти оцінки аудитором внутрішнього контролю підприємства / Н. І. Дорош, М. О. Фесай // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. - 2018. - № 1-2. - С. 67-76.
20. Дьомкіна О. Аналіз методів оцінки ризиків при інвестиціях у розвиток персоналу підприємства / О. Дьомкіна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. - 2015. - Вип. 5. - С. 49-55.
21. Жадан М. І. Внутрішній аудит витрат на забезпечення якості продукції промислового підприємства / М. І. Жадан, Г. М. Кахадзе // Сталий розвиток економіки. - 2015. - № 1. - С. 68-74
22. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 17.09.2008р. - зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>[Електронний ресурс].
23. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
24. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 11.06.2017 №996-14 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

- 25.Звіти Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2014–2017 роки. URL: <https://www.apu.net.ua/zvit-do-kmu> (дата звернення: 15.12.2018).
- 26.Зоріна О. А. Ідентифікація ризиків підприємства як об'єктів економічного аналізу / О. А. Зоріна // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. - 2014. - № 2. - С. 62-77.
- 27.Ігнатенко А.В. Механізми нейтралізації фінансових ризиків українських підприємств в умовах глобалізації / А.В. Ігнатенко // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 5. —С. 136—144.
- 28.Каменська Т.О. Внутрішній аудит бізнес-процесів підприємства [Текст]/ Т.О. Каменська // «Економічні науки». Серія «Облік і фінанси». – 2010. – Випуск 7 (25). Ч. 2. – С. 21 – 30.
- 29.Кіщенко О. В. Аналіз переваг та ризиків, які виникають в процесі впровадження систем електронного документообігу. / О. В. Кіщенко // Моделювання та інформаційні системи в економіці. - 2013. - Вип. 88. - С. 182-192.
- 30.Комірна О.В. Катрич О.В. Методи оцінки інвестиційних проектів // Глобалізаційні виклики розвитку національних економік: матеріали. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19жовт. 2016 р.) Ч 2 / відп. ред. А.А. Мазаракі. – Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2016.- 1047 с.
- 31.Комірна О.В. Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні // Стратегія розвитку аудиту в умовах глобалізації економічних відносин: міжнар. наук.- практ. конф: тези доп. / Відп. ред. С.В. Бардаш. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2016.
- 32.Комірна О.В. Стадії аудиторського процесу інвестиційних проектів // Сучасний стан та перспективи розвитку державного контролю і аудиту в Україні : матеріали всеукр. наук.-практ. конфер. 25-26 березня 2009р. / За заг. ред. проф.. В.Д. Базилевича. – К.: 2009. - С. 8-10

- 33.Комірна О.В., Катрич О.В. Контрольно-аналітичне забезпечення оцінки інвестиційної привабливості підприємств // Науковий журнал «Бізнес Інформ». – 2017. - №1 – С.184-193.
- 34.Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства : монографія / [Є.І. Мних, С.В. Бардаш, О.А. Шевчук та ін.] за ред. Мниха Є.В. – Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011.- 452 с.
- 35.Макаренко А. П. Аудит доходів від реалізації продукції як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства / А. П. Макаренко, М. В. Кутова // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - № 2. - С. 18-23.
- 36.Макаренко А. П. Розробка програми аудиту витрат на виробництво продукції з метою підвищення ефективності діяльності підприємства / А. П. Макаренко, Г. С. Хайло // Інвестиції: практика та досвід. - 2017. - № 1. - С. 68-75.
- 37.Макаренко А. П. Удосконалення методики аудиту виробничої собівартості продукції підприємства / А. П. Макаренко, А. А. Рянічева // Інвестиції: практика та досвід. - 2019. - № 2. - С. 12-19.
- 38.Меліхова Т. О. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т. О. Меліхова, Н. С. Ніколаєнко // Економіка та держава. - 2017. - № 1. - С. 51-55.
- 39.Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2015 року. Частина 1 [Електронний ресурс]: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України; голова редкол. О.В. Гачківський, редкол.: Н.І. Гаєвська, В.В. Дабіжа та ін. / пер. з англ. О.Л. Ольховікова, О.В. Селезньов. – К.: 2016. – Режим доступу: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_1_2015.pdf. – Назва з екрана.
- 40.Мних Є.В. Економічний аналіз : підручник / Є.В. Мних. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: ЦНЛ, 2005.

41. Мустаца І. В. Актуальність впровадження екологічного аудиту основних засобів на підприємствах хлібопекарської галузі / І. В. Мустаца // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2017. - Вип. 1-2. - С. 364-371.
42. Муштай В. А. Обґрунтування маркетингових можливостей підприємства та аналіз ризиків його діяльності / В. А. Муштай // Вісник Сумського національного аграрного університету. Фінанси і кредит. - 2013. - № 1. - С. 154-162.
43. Назаренко І. М. Фінансовий аудит "Балансу (Звіту про фінансовий стан)" підприємства: організаційно-методичні аспекти та процес алгоритмізації / І. М. Назаренко // Бізнес Інформ. - 2017. - № 4. - С. 308-313.
44. Назарова К.О. Концептуальні питання методологічного забезпечення узагальнення та реалізації синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту // К.О. Назарова- Бізнес Інформ, 2015
45. Немченко В.В., Зеленьак В.В. Ризики інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. Економіка харчової промисловості. 2015. Т. 7. Вип. 4. С. 73–79.
46. Нескородєв С.М., Грачова О.О. Дослідження сутності управління фінансовими ризиками підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2014. № 47. С. 132–136
47. Нестеренко О. О. Методологічна інтерпретація ризиків фінансової безпеки підприємства в системі економічного аналізу / О. О. Нестеренко // Економічний простір. - 2019. - № 144. - С. 168-179
48. Олександренко І.В. Основні причини банкрутства підприємств / І.В. Олександренко, Л.І. Іщук // Економичний форум.-№2.- 2018р.
49. Павлик Ю.М. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. / Ю.М. Павлик. – К. : Знання, 2017. – 431 с.

- 50.Петрик Е. Аудиторський ризик // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. - №11. – с. 20-29; - №18. – С.15-20.
- 51.Пилипенко І.І. Стандарти аудиту та етики : навч. Посібник. / І.І.Пилипенко, О.Ю. Редько. – К. : Інформаційно – аналітичне агентство, 2007. – 279 с.
- 52.Письменна Т.В. Фінансові ризики в господарській діяльності підприємства. Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. 2015. № 3(27). С. 151–158.
- 53.Радзіховська Л. М. Порівняльні методи кількісного аналізу економічних ризиків / Л. М. Радзіховська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2014. - № 3(2). - С. 23-26.
- 54.Редько А.Ю. Аудит в Україні. Прагматика пользования [Текст]/ А. Ю. Редько // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 9. – С. 37-43.
- 55.Романенко О.А. Фінанси холдингових компаній : монографія / О.А.Романенко. – К. : Київ. Нац.. торг.-еконо. Ун-т, 2009,- 5 с.
- 56.Свідерська А.О. Поняття та класифікація ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Галицький економічний вісник. 2014. Т. 46. № 3. С. 113–121.
- 57.Селіщев С. В. Аудиторські докази щодо припущення про безперервність діяльності підприємства / С. В. Селіщев // Статистика України. - 2018. - № 3. - С. 78-82
- 58.Семенець А. О. Організація та методика аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві / А. О. Семенець, Т. А. Воровик, О. Ф. Доровської // Економіка. Фінанси. Право. - 2018. - № 5(3). - С. 21-23.
- 59.Солодовник Г. В. Кількісний аналіз ризиків у інвестиційній діяльності / Г. В. Солодовник, Г. Л. Безлюдня // Молодий вчений. - 2018. - № 2(1). - С. 428-432.

60. Стрельченко О. В. Аналіз економічних ризиків аграрних підприємств та управління ними / О. В. Стрельченко // Агросвіт. - 2019. - № 1-2. - С. 40-46.
61. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291 (з чинними змінами та доповненнями).
62. Фінансовий аудит: інформаційно-аналітичне забезпечення: [монографія] ЄВ Мних, ЄВ Бардаш, КО Назарова, ОС Шерстюк - К.: Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2016
63. Шавлюк А. О. Методика аудиту ефективності ділового партнерства на підприємствах торгівлі / А. О. Шавлюк // Інноваційна економіка. - 2015. - № 1. - С. 239-245.
64. Шимановська-Діанич Л.М., Карпенко Є.А. Процесно-орієнтоване управління та внутрішній контроль на підприємствах роздрібної торгівлі. Полтава : ПУЕТ, 2012. 269 с.
65. Яришко О.І. Управління фінансовими ризиками на підприємствах / О. Яришко, Є. Ткаченко, М. Кукушкіна // Економічний аналіз. —2011. — Вип. 9. — Ч. 3. — С. 361—365.

Додатки

Додаток А

Класифікація ризиків за певними

ознаками

№	Класифікаційна ознака	Види ризиків	№	Класифікаційна ознака	Види	
1	Зв'язок з підприємницькою діяльністю	Підприємницькі	8	Реалізація ризиків	Реалізовані	
		Непідприємницькі			Нереалізовані	
2	Рівень виникнення	Фірмовий (мікрорівень)	9	Адекватність часу прийняття рішення про реагування на реалізацію ризиків	Попереджувальні	
		Галузевий			Поточні	
		Міжгалузевий			Запізнілі	
		Регіональні	10	Група, що аналізує ризик і приймає рішення про поведінку в разі його реалізації	Індивідуального рішення	
		Державний			Колективного рішення	
Глобальний	1	Можливість прогнозування	Прогнозовані			
3	Сфера походження	Соціально-політичні	1	1	Непрогнозовані	
		Адміністративно-законодавчі	1		Степінь впливу на діяльність	Спекулятивні
		Виробничі	2	1	Залежно від етапу вирішення проблеми	Чисті
		Комерційні	3			На етапі прийняття рішення
		Фінансові	3			На етапі реалізації рішення
		Природно-екологічні	14	1	Можливість страхування	Страхуються
		Демографічні				4
		Геополітичні	15	1	Тривалість впливу	Довгострокові
		Інноваційні				5
4	Причини виникнення	Страхові	16	1	Тип обліку	
		Невизначеності майбутнього			Внутрішні	
		Браку інформації	17	1	Вид небезпеки	Зовнішні
Суб'єктивного впливу	7	Антропогенні				
5	Ступінь обґрунтованості	Обґрунтовані			Природні	
		Частково обґрунтовані			Змішані	
					Матеріальні	

	прийняття ризику	Авантюрні	1	Вид втрат	Трудові	
			8		Фінансові	
6	Ступінь системності	Системні			Втрати часу	
		Несистемні			Спеціальні	
7	Ступінь припустимості	Мінімальні	1	Об'єкт виникнення	Ризики окремої операції	
		Підвищені			9	Ризики окремого напрямку діяльності
		Критичні				Ризики фірми в цілому
		Катастрофічні				

*розроблено автором

Додаток Б

Методи оцінки ризиків підприємницької діяльності

Метод	Характеристика методу
-------	-----------------------

Методи експертних оцінок	Група методів прогнозування та аналізу ризиків, заснованих на висновках експертів. До числа найбільш розповсюджених методів експертних оцінок ризику відносять метод Делфі, ранжирування, метод бальних оцінок. Вірогідність отриманих оцінок, що узагальнюють думки експертів, залежить від кваліфікації експертів, незалежності їхніх суджень, а також від методичного забезпечення експертизи. Одним з показників вірогідності отриманих значень є коефіцієнт конкордації (погодженості) думок експертів. Дані методи дозволяють ідентифікувати ранжувати ризики, здійснити якісний аналіз ризиків [56].
Імовірнісний аналіз	Припускаються, що побудова і розрахунки за моделлю здійснюються відповідно до принципів теорії ймовірностей. Імовірність виникнення втрат визначається на основі статистичних даних попереднього періоду з встановленням області (зони) ризиків, коефіцієнта ризиків [42].
Метод аналогії (консервативні прогнози) в управлінні ризиком	Дослідження накопиченого досвіду за проектами-аналогами з метою розрахунку ймовірності виникнення витрат. Даний метод використовується, якщо внутрішнє та зовнішнє середовище проекту та його аналогів має достатню збіжність за основними параметрами.
Аналіз показника граничного рівня	Визначення ступеня стійкості проекту відносно можливих змін умов його реалізації [15]
Аналіз чутливості проекту	Метод дозволяє оцінити, характер зміни результативних показників реалізації проекту при різних значеннях заданих змінних, необхідних для розрахунку.
Аналіз сценаріїв розвитку	Метод допускає одночасну зміну ряду параметрів інвестиційного проекту відповідно до можливостей їх „дійсних” змін, генеруючи тим самим різні сценарії розвитку інвестиційного проекту (базовий, оптимістичний та песимістичний сценарії).
Метод побудови дерева рішень проекту	Метод прийняття статистичних рішень при виборі одного із альтернативних варіантів та формування оптимальної стратегії.
Імітаційні методи	Базуються на покроковому визначенні результативного показника за рахунок проведення багаторазових дослідів з моделлю. Основні їх переваги: прозорість розрахунків, простота сприйняття та оцінки результатів аналізу проекту всіма учасниками процесу планування. Недоліком - істотні витрати на розрахунки, пов'язані з великим обсягом вихідної інформації [18].
Методи коригування	Застосовуються з метою інтеграції ризиків до методів оцінки ефективності інвестиційних проектів. Серед даних методів розрізняють метод еквівалента визначеності, який передбачає, що чисті вигоди за інвестиційним проектом коригуються у відповідності до рівня ризику, який з ним пов'язується, і метод скоригованих на ризик ставок дисконту, який виходить з того, що необхідна дохідність за активами визначається їх рівнем ризику.
Статистичні методи	Використання числових значень показників дисперсії та середньоквадратичного (стандартного) відхилення.

Додаток В

Інформаційна модель аудиту

<i>Законодавча інформація</i>	<i>Інформація, що пов'язана із суб'єктом господарювання</i>	<i>Інформація пов'язана з третіми сторонами</i>	<i>Інформація пов'язана із проведенням аудиту</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Закони і нормативно – правові акти, що регулюють бухгалтерський облік і аудит в Україні; • Закони і правові акти, що регулюють діяльність суб'єкта господарювання; • МСА; • МСФЗ; • П(с)БО; • Інші нормативно-правові акти. 	<ul style="list-style-type: none"> • Статут, уставні документи, договори із постачальниками, покупцями, іншими організаціями; • Дані про структуру підприємства, його економічну діяльність; • Дані про систему обліку і внутрішнього контролю суб'єкта; • Фінансову звітність; • Реєстри бухгалтерського обліку; • Первинні документи; • Письмові пояснення посадових осіб; • Інші матеріали. 	<ul style="list-style-type: none"> • Акти перевірок і інша інформація податкових та інших контролюючих органів; • Акти перевірок і інша інформація служби внутрішнього контролю; • Висновок попереднього аудитора; • Документи, листи, довідки отримані від третіх сторін; • Висновки експерта; • Інша інформація 	<ul style="list-style-type: none"> • Договір проведення аудиту і супутніх аудиторських послуг; • Наказ про призначення робочої аудиторської групи для перевірок; • Внутрішньо-фірмові стандарти аудиту; • Тести аудиту; • Технологічні карти аудиту • Аудиторський висновок; • Пропозиції та рекомендації аудитора.

**Фінансова звітність
малого підприємства**

Підприємство

Публічне акціонерне товариство «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Організаційно-правова форма господарювання : ПАТ

Одиниця виміру : тис. грн

**1. Баланс
на 31.12.2015
Форма № 1-м**

Актив	Код рядка	Код за ДКУД	
		1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000		
Нематеріальні активи	1000		
Первісна вартість	1001		
Накопичена амортизація	1002	()	()
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-2.9	2.2
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011	6052.1	7663.5
знос	1012	(1802.0)	(2945.2)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090	0.2	0.2
Усього за розділом I	1095	4247.4	4720.7
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	347.6	391.8
у тому числі готова продукція	1103	185.7	214.4
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	737.1	810.4
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	145.4	146.2
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	133.7	189.3
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	47.5	84.4
Усього за розділом II	1195	1638.7	1839.2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	5886.1	6559.9
Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4

**1. Баланс
на 31.12.2016
Форма № 1-м**

		Код за ДКУД	
		1801006	
Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
Первісна вартість	1001		
Накопичена амортизація	1002	()	()
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2.2	
Основні засоби:	1010	4718.3	4538.3
первісна вартість	1011	7663.5	8343.5
знос	1012	(2945.2)	(3805.2)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090	0.2	
Усього за розділом I	1095	4720.7	4538.3
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	606.2	630.6
у тому числі готова продукція	1103	214.4	214.4
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	810.4	1316.8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	146.2	-
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	189.3	570.3
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	84.4	177.3
Усього за розділом II	1195	1839.2	2695.0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	6559.9	6559.9
Пасив			
	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2423.3	2423.3
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	520.2	567.2
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	2943.5	2990.5

**1. Баланс
на 31.12.2017
Форма № 1-м**

Актив	Код рядка	Код за ДКУД	
		1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000		
Нематеріальні активи	1000		
Первісна вартість	1001		
Накопичена амортизація	1002	()	()
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	4538.3	5109,3
первісна вартість	1011	8343.5	10643,5
знос	1012	(3805.2)	(5534,2)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	4538.3	5109,3
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	630.6	314,9
у тому числі готова продукція	1103	214.4	214,4
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1316.8	1586,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	570.3	736,0
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		27,6
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	177.3	156,8
Усього за розділом II	1195	2695.0	2821,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	7233,3	7930,8
Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2423.3	2423,3
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	593,9	644,5
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	3017,2	3067,8

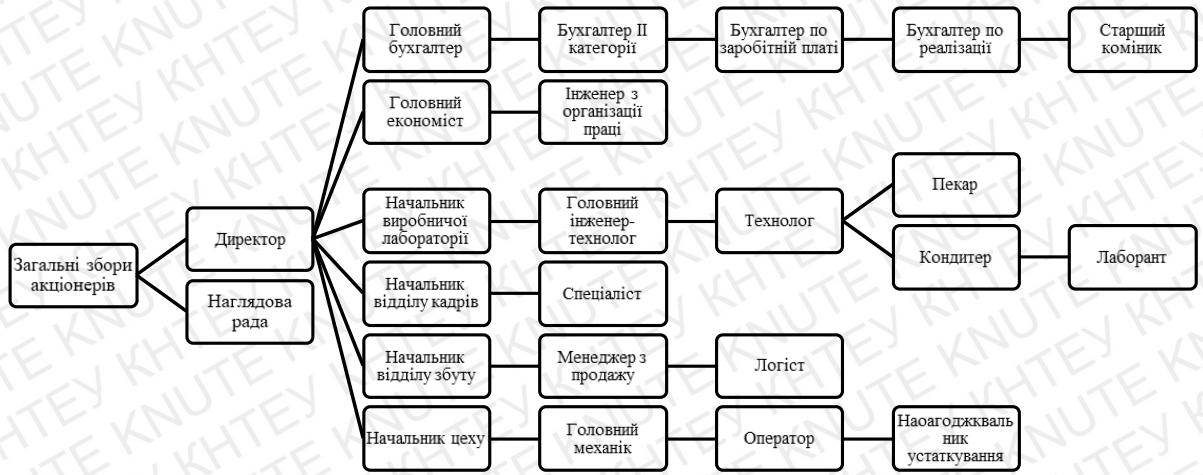
**1. Баланс
на 31.12.2018
Форма № 1-м**

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000		
Нематеріальні активи	1000		
Первісна вартість	1001		
Накопичена амортизація	1002	()	()
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	5109,3	6833.4
первісна вартість	1011	10643,5	14465.5
знос	1012	(5534,2)	(7632.1)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	5109.3	6833.4
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	314.9	234.1
у тому числі готова продукція	1103	214.4	214.4
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1586.2	1329.1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	736.0	-
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	27.6	0.1
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	156.8	-
Усього за розділом II	1195	2821.5	1563.3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	7930.8	8396.7
Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2423.3	2423.3
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	644.5	709.6
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	3067.8	3132.9

Організаційно структура ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»

Динаміка основних економічних показників фінансово-господарської діяльності

ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» за 2014-2018 рр.

Показники	Роки					Відхилення, %			
	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.
1. Необоротні активи	4247,4	4720,7	4538,3	5109,3	6833,4	11,1	-3,8	12,58	33,74
2. Основні засоби	6052,1	7663,5	8343,5	10643,5	14465,5				
2.1 первісна вартість						26,6	8,8	27,56	35,90
2.2 знос	1802,0	2945,2	3805,2	5534,2	7632,1	63,4	29,20	45,43	37,90
2.3 залишкова вартість	4250,1	4718,3	4538,3	5109,3	6833,4	11,01	-3,81	12,5818	33,74
3. Оборотні активи	1638,7	1839,2	2695,0	2821,5	1563,3	12,2	46,5	4,6	-44,5
3.1 запаси	347,6	606,2	630,6	314,9	234,1				
у т.ч. готова продукція	185,7	214,4	214,4	214,4	214,4	15,45	0	0	0
3.2 дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	737,1	810,4	1316,8	1586,2	1329,1				
						9,94	62,48	20,45	-16,2
3.3 Інша поточна дебіторська заборгованість	133,7	189,3	570,3	735,0	-	41,5	201,2	28,8	0
3.4 Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	0	0	0	0
3.5 Гроші та їх еквіваленти	41,7	2,7	-	27,6	0,1	-93,5	0	0	-99,6
3.6 Інші оборотні активи	47,5	84,4	177,3	156,8	-	77,6	110,0	-11,5	0
Валюта балансу	5886,1	8559,9	7233,3	7930,8	8396,7	45,42	-15,4	9,6	5,8

Аудиторська фірма "ТОВ "Аудиторська фірма "Експерт-аудит"
 Підприємство ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2»
 Період, що перевіряється 01.01.18-31.12.18
 Період проведення аудиту 01.03.19-25.03.19

Анкета "Вивчення середовища контролю"

Запитання	Відповідь	Примітка
<i>Філософія і стиль управління</i>		
Чи оцінюється підприємницький ризик і чи вдається керівництво до адекватного управління ним?	Ні	
Чи є у керівництва підстави для перекручення фінансової звітності?	Ні	
Чи діє на підприємстві система внутрішнього контролю?	Так	
<i>Організаційна структура підприємства</i>		
Чи узгоджений розподіл прав, обов'язків і відповідальності з організаційною структурою підприємства?	Так	
Чи вдається керівництво відповідного рівня до санкціонування господарських операцій?	Ні	
Чи проводиться контроль з боку вищих керівників за виконанням делегованих прав і обов'язків?	Так	
Чи відповідає організаційна структура розмірові підприємства?	Так	
<i>Органи управління</i>		
Чи регулярно проводяться збори засновників, наради?	Так	
Чи оформлені рішення зборів /нарад/ протоколами?	Так	
Чи існує спеціальний орган /посада/ внутрішнього контролю?	Ні	
<i>Методи делегування прав і обов'язків</i>		
Чи враховує існуючий розподіл прав і обов'язків особливості господарської діяльності?	Так	
Чи можливі конфлікти інтересів підрозділів (осіб)?	Ні	
Чи встановлені: а) показники оцінки результатів діяльності підрозділів (осіб)? б) заходи заохочення (стягнення)?	Так	
Чи укладені договори про матеріальну відповідальність: а) індивідуальні (повна, часткова); б) колективні?	Так	
Чи розроблені на підприємстві: а) положення про структурні підрозділи; б) посадові інструкції?	Так	
<i>Методи управління контролем</i>		
Чи застосовується система оперативного планування і звітності підрозділів?	Ні	
Чи встановлюються причини і винуватці відхилень від встановлених показників?	Так	
Чи здійснюється аналіз господарської діяльності: а) оперативний; б) періодичний?	Так	
Чи передбачені процедури попередження і виявлення несанкціонованих операцій, помилок у документах?	Ні	
Чи здійснюється інвентаризація у всіх випадках, передбачених законодавством?	Так	
<i>Внутрішній контроль</i>		
Чи здійснюються на підприємстві функції внутрішнього контролю?	Так	
Чи застосовується письмова звітність про роботу органу внутрішнього контролю?	Ні	
<i>Кадрова політика</i>		

План аудиту ризиків підприємницької діяльності

Організація, що перевіряється

**ПАТ «Кіровоградський
хлібокомбінат №2**

Кількість людино-годин на
перевірку

1320

Склад аудиторської групи

6 осіб

Аудиторський ризик

7%

№ пор.	Плановані види робіт	Період проведення	Аудиторський підхід (метод)	Запланована трудомісткість (осіб/год)	Відповідальні	Примітки
1.	Збір необхідної інформації про діяльність підприємства	01.01.2019	Вивчення документів в по суті	18	Петрина І., Пінтова О.	
2.	Перевірка виконання рекомендацій та зауважень, виявлених по результатах перевірки за попередній рік	01.02.2019	Вивчення документів в по суті	8	Савич О., Савранська О., Сопко Ю.	
3.	Оцінка стану запасів і власного капіталу, дебіторської, кредиторської заборгованостей та готівки на підприємстві. Оцінка ризиків підприємства, аналіз фінансового стану, стратегічний аудит	21.02.2019- 22.09.2019	Експертиза за документів в по суті	195	Вся аудиторська група	
4.	Юридична експертиза документації, що підтверджує наявність запасів і власного капіталу, дебіторської, кредиторської заборгованостей та готівки	25.09.2019- 26.09.2019	Вивчення документів в по суті	30	Вся аудиторська група	

Продовження Додатку 3

5.	Аудит запасів по розділах (рахунках) обліку за 2019 рік	27.09.2019- 12.10.2019	Перевірка операцій по суті	360	Вся аудиторська група	
6.	Аудит власного капіталу по розділах (рахунках) обліку за	1.10.2019	Перевірка операцій по суті	310	Вся аудиторська група	
7.	Аудит дебіторської та кредиторської заборгованостей по розділах (рахунках) обліку за 2019 рік	29.10.2019- 6.11.2019	Перевірка операцій по суті	350	Вся аудиторська група	
8.	Аудит готівки по розділах (рахунках) обліку за 2019 рік	7.11.2019- 19.11.2019	Перевірка операцій по суті	130	Вся аудиторська група	
9.	Перевірка виконання рекомендацій і зауважень, виявлених на етапах здійснення аудиту	20.11.2019	Вивчення документів по суті	8	Сікора О, Пінтова О.	
10.	Управління і контроль якості аудиту	20.11.2019	Оцінка на відповідність	12	Петрина І., Сопко Ю.	
11.	Підготовка аудиторського висновку	15.12.2019- 31.12.2019	Документ	50	Сікора О.	
Разом				1320		

Керівник аудиторської фірми

В. В. Сікора

Керівник аудиторської групи

О. О. Пінтова

Програма аудиту ризиків підприємницької діяльності

Організація, що перевіряється

ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2

Кількість людино-годин на перевірку

1320

Склад аудиторської групи

6 осіб

Аудиторський ризик

7%

№ пор.	Перелік перевіряємих питань та (або) аудиторських процедур за розділами аудиту	Спосіб проведення	Період проведення	Виконавець	Звітні та робочі документи аудитора	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
1	Збір необхідної інформації про діяльність клієнта	Вибірковий	20.01.2019	Вся аудиторська група	Звіт ревізійної комісії,	
1.1	Перевірити відповідність даних аналітичного обліку даним синтетичного обліку, даним Головної книги.	Вибірковий	21.02.2019	Пінтова О, Сопко Ю.	Акт перевірки фінансово-господарської діяльності	
1.2	Перевірити конкурентоспроможність підприємства та постачальників	Суцільний	01.03.2019-21.03.2019	Вся аудиторська група	Договір постачання ,надання послуг.	
2	Перевірити фактичну наявність запасів (за умови нагляду аудитором проведення інвентаризації запасів додатково розглядається	Суцільний	22.03.2019	Вся аудиторська група	Акт перевірки фінансово-господарської діяльності	
3	Перевірити повноту оприбуткування запасів за наявності документів, які підтверджують їх придбання: звірка господарських договорів, накладних, фактур	Вибірковий	23.04.2019	Савич О.	Аналіз перевірки оприбуткування запасів	
3.1	Перевірити організацію контролю	Суцільний	24.05.2019	Вся аудиторська група		

Продовження Додатку К

3.2	- звірити за прибутковими документами, чи не було випадків передачі довіреностей іншим особам, зміни назви постачальників тощо	Суцільний	25.06.2019	Фесенко К.	Аналіз ревізії прибуткових документів
3.3	— звірити дані графи "відмітка про використання довіреностей" журналу обліку довіреностей ф. М-3 з даними первинних документів з оприбуткування запасів на склад;	Суцільний	25.07.2019	Фесенко К.	Аналіз ревізії первинних документів
3.4	— перевірити своєчасність здачі до бухгалтерії невикористаних довіреностей (строки, відмітки)	Вибірковий	25.08.2019	Фесенко К.	
4	Звірити правильність оформлення надходження та списання запасів: — звірити дані первинних документів із записами карток складського обліку;	Вибірковий	25.09.2019	Петрина І.	Аналіз накладних
4.1	— взаємна звірка даних матеріального звіту та накладних, рахунків-фактур, лімітно-забірних карт	Вибірковий	25.09.2019	Петрина І.	Акт ревізії звітів
4.2	— звірка віднесення в підзвіт окремим особам запасів, які не повинні списуватися і момент відпускання на витрати виробництва;	Вибірковий	26.09.2019	Петрина І.	
4.3	— перевірити кореспонденцію рахунків на відпускання запасів у Головні книзі	Вибірковий	26.09.2019	Петрина І.	Акт ревізії Головної книги
5	Перевірити законність списання запасів при втратах — дотримання встановленого порядку	Вибірковий	26.09.2019	Вся аудиторська група	Аналіз ревізії актів на списання

Продовження Додатку К

5.1	- перевірка правильності застосування норм природного убутку при виявленні нестач	Вибірковий	26.09.2019	Вся аудиторська група	
6	Перевірити дотримання лімітів із відпускання за пасів:— зустрічна перевірка лімітно-забірних карт із документами на витрачання	Вибірковий	27.09.2019	Савранська О.	Аналіз лімітно-забірних карт
7	Вивчити стан матеріальної відповідальності за збитки, завдані підприємству	Суцільний	27.09.2019	Вся аудиторська група	
8	Перевірити своєчасність пред'явлення претензій за якістю та кількістю запасів	Вибірковий	27.09.2019	Савич О.	
9	Перевірити достовірність інформації про запаси що відображаються у примітках до фінансової звітності згідно з нормами П(с)БО 9	Вибірковий	28.09.2019	Вся аудиторська група	Аналіз приміток до фінансової звітності
10	Перевірити правильність визначення первісної вартості запасів при їх придбанні:— визначення при придбанні, виготовленні:	Вибірковий	27.09.2019	Фесенко К.	Аналіз собівартості
11	— на підставі яких документів (висновків) визначено справедливу вартість запасів, отриманих безкоштовно, внесених до статутного капіталу, придбаних в обмін	Вибірковий	27.09.2019	Петрина І.	Аналіз документів внутрішнього переміщення
12	Перевірити правильність відображення в обліку	Суцільний	27.09.2019	Вся аудиторська група	Аналіз документів на списання

Продовження Додатку К

13	Перевірити, чи правильно відображена в бухгалтерському обліку одиниця обліку запасів	Вибірковий	28.09.2019	Савич О.	Аналіз обліку
14	Перевірити достовірність даних за залишками запасів у фінансовій звітності: — чи відображаються запаси за найменшою з двох оцінок: початковою вартістю або вартістю чистої реалізації запасів	Вибірковий	29.09.2019	Савранськ а О.	Аналіз фінансової звітності
15	Формування реєстрів виявлених порушень	Суцільний	30.09.2019	Вся аудиторська група	

Якісна характеристика ризиків ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» та можливі шляхи їх зменшення

Види ризиків	Зона ризику	Негативні наслідки для підприємства	Можливі шляхи зменшення впливу ризиків
Інфляційний	Зона критичногоризику	Знецінення активів	Прискорення оборотності активів
Депозитний	Зона допустимого ризику	Ймовірність неповернення депозиту при банкрутстві банку, знеціненні відсотків інфляцією	Вибір стабільних та надійних фінансово-кредитних установ
Процентний та кредитні ризики	Зона критичного ризику	Неповернення кредитів та відсотків дебіторами	Покращення розрахунково-платіжної дисципліни
Податковий	Зона допустимого ризику	Високі податкові зобов'язання	Ооподаткування за пільговими ставками
Валютний	Зона допустимого ризику	Знецінення національної валюти при веденні ЗЕД	Спрямування ведення ЗЕД на переважання валютної виручки над валютними витратами
Ризик зниження фінансової стійкості	Зона катастрофічного ризику	Зростання ймовірності банкрутства	Оптимізація структури капіталу
Ризик неплатоспроможності (ліквідності)	Зона катастрофічного ризику	Дефіцит ліквідних активів для погашення термінових зобов'язань	Покращення розрахунково-платіжноїдисципліни
Інвестиційний ризик	Зона катастрофічного ризику	Стратегія та зношуваність засобів виробництва	Оновлення засобів виробництва
Структурний ризик	Зона критичного ризику	Зростання частки постійних витрат, зменшення запасу фінансової міцності	Економія на постійних витратах

Додаток М

Трансформація актив та капіталу ПАТ «Кіровоградський хлібокомбінат №2» під впливом розроблених заходів

Активи	На кінець 2018 року		За проектом		Пасиви	На кінець 2018 року		За проектом	
	Тис.грн	структура	Тис.грн	структура		тис.грн	структура	тис.грн	стру
Необоротні активи	6833,4	81,3	7333,4	87,3	1.Власний капітал	3132,9	37,3	4198,35	5
1.1 Основні засоби	6833,4	81,3	7333,4	87,3	1.1Зареєстрований капітал	2423,3	28,8	2423,3	2
1.2 Інші необоротні активи	-	-	-	-	1.2Додатковий капітал	-	-	1065,45	1
2. Оборотні активи	1563,3	18,6	2063,3	24,8	2.Довгострокові зобов'язання та забезпечення	90,0	1,0	90,0	
2.1 Запаси	234,1	2,7	234,1	2,7	3. Поточні зобов'язання та забезпечення	5173,8	61,6	4108,35	4
2.2 Товарна дебіторська заборгованість	1329,1	15,8	1000,0	11,9	3.1Товарна кредиторська заборгованість	3647,3	43,3	2581,85	3
2.3 Дебіторська заборгованість в розрахунках	-	-	-	-	3.3 Інші поточні зобов'язання	1486,8	17,7	1486,8	1
4. Інші оборотні активи	-	-	-	-					
Баланс	8396,7	100	8396,7	100	Баланс	8396,7	100	8396,7	1

**АНАЛІТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОГО
ТОВАРИСТВА**

Напрямки фінансового аналізу підприємства	Показники	Методика розрахунку показників	Характеристика
1	2	3	4
1. Аналіз майнового стану інвестованого об'єкта	1.1. Частка виробничих основних засобів в сукупних основних засобах	Вартість активної частини основних засобів / Балансова вартість основних засобів	Активна частка основних засобів визна частку виробничих основних засобів основного виду діяльності в основі засобах
	1.2. Коефіцієнт накопиченої амортизації	Знос основних засобів / Первісна вартість основних засобів	Характеризує зношеність основі засобів підприємства
	1.3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	Залишкова вартість основних засобів / Валюта балансу	Характеризує частку основних засобів валюті балансу підприємства
2. Аналіз ділової активності інвестованого об'єкта	2.1. Продуктивність праці	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / Середня чисельність працівників	Характеризує ефективність використання трудових ресурсів, скільки припадає чистого доходу (виручки) на одного працівника.
	2.2. Фондовіддача	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / Середні залишки основних засобів	Скільки виручки (чистого доходу) припадає на одиницю основі виробничих фондів.
	2.3. Коефіцієнт оборотності активів (ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації).	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / Середня вартість активів	Характеризує, скільки отримано чистого доходу (виручки) на одиницю коштів інвестованих в активи.

